

AVSTRIJA JE „ODGOVORILA“ na zadnjo noto jugoslovanske vlade

Prejšnji teden, 1. decembra 1976, je avstrijska vlada odgovorila na jugoslovansko protestno noto z dne 11. novembra t. l., v kateri je jugoslovanska vlada ponovno in zelo odločno opozorila Avstrijo na njene mednarodne pogodbenne obveznosti, katerih izpolnitev avstrijska vlada zavlačuje že več kot 21 let; zlasti pa je Jugoslavija opozorila, da pomenita posebno jezikovno štetje in tako imenovani zakon o narodnostnih skupnostih očitno revizijo državne pogodbe, na kar Jugoslavija kot podpisnica tega dokumenta nikdar ne bo pristala. Odgovor, ki ga je prejšnji teden dala avstrijska vlada na vsa ta resna, upravičena in utemeljena opozorila, je — da se izrazimo čim bolj kratko — v pravem pomenu besede „avstrijski“.

„Odgovor“, v kolikor je avstrijsko noto sploh možno tako imenovati, je namreč podobno kot v prejšnjih takih primerih zbirka trmastega ponavljanja stališč, ki imajo z resnico opravili zelo malo ali sploh nič; nadalje zavijanje dejstev, ki že zelo nevarno meji na cinizem; predvsem pa arogantnega zavračanja argumentov nasprotni strani, kar vse skupaj izzevši ne kako v očitku, kako si drugi sploh drznejo deliti nauke nam, Avstriji, ki smo vendar prava inkarnacija demokracije in pogodbenih zvestobe.

Če avstrijska vlada v tem svojem „odgovoru“ trdi, da štetje posebne vrste ni v nasprotju z državno pogodbo, potem zavestno trdi neresnico, kakor zavaja javnost tudi s svojim „argumentiranjem“, da je to posebno štetje le del splošnega ljudskega štetja, kakor se v Avstriji in v drugih državah izvaja že desetletja. Že ime „štetje posebne vrste“ vendar dovolj jasno in za vsakogar razumljivo pove, da gre za poseben ukrep; predvsem pa je ta ukrep v nasprotju z državno pogodbo zato, ker je bil — to vendar kaže tako imenovani zakon o narodnostnih skupnostih — izveden z namenom, da bodo rezultati služili kot podlaga za izvajanje določil člena 7. Samo zaradi drugačnih izjav avstrijskih predstavnikov se neresnica pač ne spremeni v resnico.

Ne besede, ampak dejanja so merilo pripravljenosti države oz. vlade, kako daleč je z njeno iskrenostjo. To velja tudi glede zatiranja v avstrijski noti, da bo vlada ne glede na to, ali bodo rezultati štetja uporabna orientacijska pomoč ali ne, vztrajala v svoji politiki, da bi maloštevilna še odprta vprašanja člena 7 čim prej in v celoti izpolnila. Kajti že naslednje opozorilo note na zakon o narodnostnih skupnostih postavlja prvo trditev na glavo: v vseh važnejših določilih je ta zakon povezan z odstotki, torej so pravice manjšin odvisne od njihove številčne moči — to pa je v kričečem nasprotju z državno pogodbo, pomeni njeno revizijo!

S cinizmom, ki ga izpričuje trditev, da je bil ta zakon v pretežni meri izdelan sporazumno s predstavniki slovenske in hrvaške narodne skupnosti, si avtorji note sami izstavljajo spričevalo in se zato ne smejo čuditi, če temu primerno ocenjujemo nje in njihovo politiko. Takšno zlobno zavijanje dejstev pa predvsem ne more utrditi zaupanja

v zagotovilo, da bo s tem zakonom člen 7 državne pogodbe že kmalu uresničen, saj so predstavniki obeh narodnih skupnosti nasprotno ugotovili in poudarili, da je takšno „reševanje“ mimo prizadele manjšine in ob izključitvi določil državne pogodbe povsem nesprejemljivo.

Kako „resno“ je Avstriji do dejanskega in iskrenega izpolnjevanja določil državne pogodbe, kaže njeno stereotipno ponavljanje trditve, da avstrijski kazenski in društveni zakon povsem zadostuje za zaščito manjšin pred diskriminacijo ter za spoštovanje določil členov 7 (5. točka) in 9 državne pogodbe. Če so zakonski predpisi res tako popolni, kot zatrjuje vlada na Dunaju, potem moramo pa vprašati, kako je ob takih zakonih možno, da se vrstijo hujskaški iz-

padi in fizični napadi na pripadnike in ustanove manjšine, da se uprizarijo protizakoniti šolski štrajki in pogromi na uradne dvojezične napise, da se obnavlja in širi neonacistična miselnost in dejavnost — vse pred očmi varnostnih oblasti, ne da bi bili znani krivci in storilci klicani na odgovornost. Nekaj torej ne more biti v redu: ali so pomanjkljivi zakonski predpisi, ali pa je pomanjkljiva pripravljenost pristojnih oblasti, da bi zakone spoštovali.

Brez dvoma se takih in drugih „pomanjkljivosti“ v zvezi z izpolnjevanjem mednarodnih pogodbenih obveznosti na odgovornih mestih dobro zavedajo. Zato pa se tudi v noli zatekajo k preizkušeni taktiki po načelu „držite tati“ ter z očitki, da jugoslovanski politični funkcionarji in tisk vodijo proti Avstriji „gonjo difamiranja“, skušajo celo stvar postaviti na glavo: ni kriva Avstrija, ker ne izpolnjuje svojih pogodbenih obveznosti; kriva je Jugoslavija, ker opozarja na te neizpolnjene obveznosti in zahteva njih izpolnitev.

Ob taki logiki je ob celotni noti možna le ena ugotovitev: vredna je njenih avtorjev in „duhovnih očetov“.

Dan človekovih pravic praznik široke solidarnosti

Danes — kakor vsako leto 10. decembra — je po vsem svetu Dan človekovih pravic. Obhajamo ga v spomin na 10. december 1948, ko je glavna skupščina OZN sprejela Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, enega najvažnejših dokumentov, ki uravnavajo življenje in razvoj današnjega človeštva. Kajti v tej listini je govora o državljanskih in političnih, socialnih, gospodarskih in kulturnih pravicah, ki naj jih uživa vsak človek ne oziraje se na njegovo raso, barvo kože, spol, jezik, ne glede na njegovo politično prepričanje ali veroizpoved, ne glede na njegovo narodno ali družbeno pripadnost.

Glavni povod za uzakonitev načel, ki jih vsebuje omenjena deklaracija, so videli Združeni narodi v tragediji druge svetovne vojne, ko je bilo dostojanstvo človeka teptano tako brezobzirno kot še nikdar prej v zgodovini človeškega rodu. Že v svoji Ustanovni listini je OZN potem izrazila spet vero v osnovne pravice človeka, ko je podčrtala, da je mednarodno sodelovanje možno le na podlagi razvijanja in krepitev spoštovanja pravic človeka in njegove svobode; da je splošno in stvarno spoštovanje človekovih pravic in njegove svobode predpogoj za zavarovanje prijateljskih in miroljubnih odnosov med narodi. Na podlagi tega spoznanja so bili v naslednjih letih izoblikovani razni dokumenti Združenih narodov in tudi drugih

mednarodnih forumov, vsi z glavnim namenom in ciljem, da vera v človeka in njegovo dostojanstvo ne ostane le formalna deklaracija, marveč se uveljavlja v sakdanem življenju, postaja praksa v odnosih med ljudmi in narodi, v odnosih med državami.

Načela, ki jih vsebujejo vse te mednarodne listine, se neprestano krepijo v zavesti sveta in človeštva. V mnogih državah so postala — vsaj deloma, če že ne v celoti — sestavni del ustave in dobila svoj odziv v zakonodaji. Vendar pa ta uveljavitev še ni vzrok za zadovoljstvo. Kajti vzporedno s tem pozitivnim razvojem doživljamo tudi danes še vse preveč primerov diskriminacije, zatiranja in drugih oblik teptanja osnovnih človekovih pravic. Ta „žalostna paleta“ sega od južnoafriškega apartheida preko čilskega neofašizma vse do vrste evropskih primerov odrekovanja oz. kratenja enakopravnosti, kjer je Irska trenutno morda najbolj znana, vendar le ena izmed oblik neupoštevanja pravic človeka in narodnostne skupnosti.

In celo v naši državi, ki se sicer rada ponaša s svojo demokratičnostjo in s svojim pravnim redom, slej ko prej doživljamo, da načela deklaracije o človekovih pravicah še niso upoštevana v zadovoljivi meri. To velja še posebej za avstrijsko manjšinsko politiko, kjer je med teorijo in prakso, med besedami in dejanji

Za „optimalne v smislu vseh, ki so dobre volje“ je ocenil poslanec dr. Hans Kerstnig rezultate nedavnega jezikovnega štetja. Če ne bi šlo za resno zadevo, bi se pri njegovi oceni omejili predvsem na drugi del — na „dobro voljo“, in sicer v smislu vselega razpoloženja. Kajti ob teh rezultatih govoriti o neki „optimalnosti“ more res samo nekdo, ki celo zadevo jemlje kot burko — ali pa je tako globoko ujet v tisti „pristni“ koroški miselnosti, po kateri je povsem „normalno“, da se je slovenski del prebivalstva od same demokracije in tolerance v nekaj desetletjih praktično spremenil v nič.

Pri omenjenem štetju so namreč po doslej objavljenih podatkih „našteli“ le še 3941 oseb, ki so se priznale k slovenskemu materinemu jeziku. Ker takemu številu seveda niti najbolj goreči zagovorniki štetja ne morejo verjeti, skušajo „številčno moč“ koroških Slovencev zdaj skonstruirati z vratolomnimi računskimi akrobacijami: poigravajo se s tistimi, ki so oddali neveljavne popisne liste (bilo jih je menda 6320); razmišljajo o tem, kje se je čez noč vzelo 626 „Hrvatov“; zlasti pa jim dela preglavice tistih 1413 Korošcev, ki so dali državi vedeti, da govorijo na Koroškem doslej povsem neznane jezike — ker po izjavah vodilnih politikov število sploh ni merodajno, zdaj ne vedo, „kako-jezične“ napise naj bi dali tem „drugojezičnim“ prebivalcem dežele. Isti računski akrobati pa zelo neradi slišijo o tem, da je določen del Slovencev proti preštevovanju protestiral s tem, da se je

Pot do rešitve

je v sodelovanju z manjšino
in ne v „kooperaciji“ proti manjšini

„priznal“ za Nemce. Še posebno neprebavljiv obrok pa je 70.944 deželanov, ki so vladi in strankam na vse njihove pozive ter „najbolj koroškim Korošcem“ na njihove opomine (da gre pri štetju za koroško dolžnost) pokazali figo — in ostali doma.

Sicer pa se štetje ni samo na Koroškem izrodilo v sramotno farso, marveč so dobili iniciatorji in izvajalci takega posiljevanja ljudstva zaslužen odgovor tudi po ostali Avstriji. Na Gradiščanskem na primer je „manjšinam naklonjena“ politika rodila podobne rezultate kot na Koroškem: 2942 Hrvatov, sicer pa komaj 28 % udeležbe. V ostalih zveznih deželah pa je bilo štetje — to ugotavlja celo Kerstnig — „blamaža za vse stranke“.

Iz te „blamaže“ vodi ena sama pot in na to smo opozarjali že nešteto krat: odločiti se je treba za reševanje manjšinskih vprašanj skupaj in v sporazumu s prizadeto manjšino. Vendar ne tako, kot si zamišlja že prej omenjeni poslanec, ki meni, da je posebno prebrisan ko modruje, naj si Slovenci izberejo novo vodstvo, KHD pa se povrne k „duhu Steinacherja“. Kje pa živi ta gospod, da ne ve (ali noče vedeti), kam je privedel na Koroškem prav Steinacherjev duh „zmage v nemški noči“? Dokler bo manjšinsko politiko usmerjal ta duh, tako dolgo bo pot k zadovoljivi rešitvi ostala zaprta; vsak poskus reševanja bo ostal torzo, se bo izrodil v farzo in v blamažo.

Na to bi moral misliti tudi deželni glavar Wagner, ko je minulo nedeljo pozival, „naj republikli zdaj dokažemo, da nam je v interesu bodočnosti dežele resno pri iskanju dobrih rešitev“. Slovenci se nikdar nismo zapirali pred takimi rešitvami in smo pokazali vrhano mero potrpečljivosti in celo naivnosti, ko smo pričakovali, da bo tudi „druga stran“, to je pristojna vlada, pokazala podobno pripravljenost, da skupaj z nami išče rešitve, ki bi bile sprejemljive za vse prizadete. Bili smo razočarani, kajti v trenutku, ko so pogovori z manjšino kazali prve obrise takih rešitev, je vlada pod pritiskom nemških nacionalistov pogajanja prekinila in v kooperaciji s tremi strankami vsilila „rešitve“, ki so povsem nesprejemljive. Če deželni glavar zdaj od Slovencev pričakuje, da bomo pripravljani za takšno „kooperacijo“, potem ga moramo seveda razočarati: pri „reševanju“, ki mu vsebino in smer v tej ali drugi obliki določa KHD, Slovenci nimamo kaj iskati. Izkušnje iz zgodovine in iz najnovejše preteklosti nam dovolj prepričljivo tokazujejo, da takšno „reševanje“ ni v korist, marveč samo v škodo naše narodne skupnosti. Da bi sami zavestno pomagali kopati sebi grob, pa nihče ne more pričakovati od nas.

In še eno stvar je treba postaviti na pravo mesto: če je treba rešiti ugled Koroške, potem naj ga rešujejo tisti, ki so ga spravili v nevarnost. Nismo namreč bili Slovenci tisti, ki so uprizarjali protizakonite šolske štrajke, vandalsko podirali uradne krajevne napise, zločinsko razstreljevali spomenike protifašističnih borcev in se posluževali še dolge vrste drugih oblik teroriziranja, zastraševanja in hujskanja — skratka vsega tistega, kar je v ostali Avstriji in v mednarodni javnosti ustvarilo današnji „koroški image“. Cisto brez krivde pa tudi niso odgovorni predstavniki političnega življenja in oblasti, ki so vse to dopuščali.

Tudi na Tržaškem, prastrah? „Glas slovenske mladine“

Ne samo pri nas na Koroškem, marveč tudi na Tržaškem se pojavlja bolezen, ki se imenuje „prastrah“. To je namreč strah nacionalističnih krogov pred trajno ureditvijo odnosov med sosednjima državama in v tem sklopu tudi rešitvijo manjšinskega vprašanja. Tako na Koroškem kot na Tržaškem gre v bistvu za bolj ali manj upravičeno bojazen tistih sil, ki brez napetosti odnosov med narodi in državami pač ne bi mogle obstajati. Zato pa je njihov „prastrah“ povsem soroden: pri nas govorijo o nevarnosti slovenizacije, o ogroženosti meje, o posiljevanju večine s strani manjšine itd.; na Tržaškem širijo gesla o „žrtvovanju cone B“, o „infiltraciji Balkana v Trst“ in podobno.

Tržaški „prastrah“ se je začel posebno močno pojavljati v zadnjih tednih in mesecih v zvezi s pripravami parlamentarnega obravnavanja in ratificiranja tako imenovanega osimskega sporazuma. Kakor znano, sta se s tem sporazumom Italija in Jugoslavija dogovorili o ureditvi vseh še odprtih medsebojnih vprašanj, predvsem o dokončni rešitvi vprašanja meje, o oblikovanju bodočega obojestranskega gospodarskega sodelovanja, pa tudi o ureditvi manjšinskega problema. Z ureditvijo vseh teh vprašanj bi bila torej široko odprta vrata v novo dobo italijansko-jugoslovanskih odnosov, v dobo res-

ničnega in iskrenega sosedstva in prijateljstva. Ravno to pa ne gre v račun nacionalističnim silam, ki morejo svojo dejavnost razvijati najboljše tedaj, če so odnosi znotraj države in predvsem odnosi s sosedo čim bolj napeti, zastrupljeni.

Tem silam je do'go uspevalo, da so vedno spet onemogočile ureditev omenjenih vprašanj; v zadnjem času so svoje napore osredotočile v to, da bi preprečile ratifikacijo osimskega sporazuma. Vendar pa so se demokratične sile kljub vsem tem manevrom odločile, da napravijo odločilni korak po novi poti. Ta teden se je v poslanski zbornici začela razprava o ratifikaciji osim-

skega sporazuma; predvidevajo, da bo zaključena prihodnji teden, ko naj bi zbornica sporazum v celoti odobrila. Potem bo na vrsti še senat, ki naj bi po nekaterih vesteh razpravo začel v drugi polovici januarja in končal v začetku februarja.

Kakor piše „Primorski dnevnik“, je vprašanje osimskega sporazuma in njegove ratifikacije privedlo v Italiji in še posebej na Tržaškem in Goriškem do jasne ločitve sil. Za sporazum in njegovo ratifikacijo se je opredelila velika večina političnih strank, ki imajo v poslanski zbornici in v senatu absolutno večino. Proti sporazumu pa so se opredelile sile, ki so se osredotočile okrog neofašistične stranke in nekaterih drugih desnih ter radikalnih skupin, medtem ko se je „v sredini“ znašlo nekaj desidentov iz posameznih strank, ki odobravajo politični del sporazuma, njegov gospodarski del pa odklanjajo. Za sporazum so se opredelile tudi številne pomembne gospodarske ustanove in organizacije, med nasprotniki pa je najti razne skrajne desničarje, istrske begunce in framažonske organizacije, pa celo „ljubitelje narave“.

Nasprotniki sporazuma so organizirali tudi posebno podpisno akcijo ter so ljudem v najgrozovitejših barvah slikali „nevarnosti“, ki bi jih prinesla ureditev teh vprašanj; med drugim so se spomnili celo zaščite interesov slovenskega prebivalstva. „Volkovi so se preoblekli v dobrodušne babice za Rdeče kapice“, je komentiral Primorski dnevnik. (Tudi pri nas se — če je potreba takšna — znajdejo dostikrat volkovi v ovčji koži!) Končno pa so se spet znašli na „stari liniji“ ter ponovno vrtili že znano ploščo o protijugoslovanstvu in o nasprotovanju vsakršnemu sodelovanju med obema državama, še posebej pa so proti dokončni ureditvi vprašanja meje.

Vendar so na Tržaškem optimisti: z ratifikacijo osimskega sporazuma in zlasti potem, ko bo začel roditi praktične sadove, bo hitro konec vsega tistega, kar danes še predstavlja uvodoma omenjeni „prastrah“; spodrezane bodo korenine pristašev politike hladne vojne, nacionalizma in iredentizma.

Prva številka je izšla sredi priprav za bojkot štetja in je bila seveda vsebinsko v celoti posvečena temu pomembnemu obdobju v našem narodnostnem boju. Te dni pa nas je že drugič obiskal „Glas slovenske mladine“, list, ki si je zastavil nalogo, da bi čim bolj postal odraz življenja in dela naših mladih: s tem, da bi ga delali mladi za mlade; da bi v njem mladina povedala svoje mnenje o raznih vprašanjih.

V sedanjih 2. številki najdemo vrsto prispevkov — od kratkega poročila o tem, kako je potekal bojkot štetja na Koroškem in Gradiškem, preko kritične „ocene“ tako imenovanega zakona o narodnih skupnostih in še posebej v njem predvidenih manjšinskih nasvetov pa do zapisov o partizanskih spomenikih na Robežu in Komelju ter poročil o prosvetnem delu in športnem udejstvovanju; pa tudi o sodelovanju med slovensko mladino na Koroškem ter mladino v Sloveniji oz. Jugoslaviji, o pesniku Srečku Kosovelu in o marsičem drugem beremo v tej novi številki.

„Glas slovenske mladine“, ki ga izdaja Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, bo zaenkrat izhajal občasno. Posamezna številka stane 5 šilingov (za dijake in šolsko mladino 3 šilinge), naroči pa se na naslovu: 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

O tem, kaj naj bi bil oziroma postal „Glas slovenske mladine“, pa je napisal Teodor Domej uvodne besede, ki jih v naslednjem povzemamo.

Mnogo je bilo odmevov na prvo številko „GLASU slovenske mladine“. V ogromni večini so bili ugodni. Mnogokrat je bila tudi izražena želja, da bi ta list ne doživel podobne usode kot premnogi slovenski listi na Koroškem, predvsem dijaški in študentski, ki so po nekaj številkah zaspali. Na številnih mladinskih sestankih na podeželju je bila zelo opazna razveseljeva in ohrabrujoča pripravljenost za sodelovanje. Skupno prizadevanje bo prispevalo k temu, da GLAS ne bo prenehal izhajati.

Že prva številka GLASA, ki je bila času primerna vsebinsko popolnoma osredotočena na ugotavljanje manjšine, je kazala, ne da bi to bilo kjerkoli izrecno zapisano, na temeljno usmeritev lista.

● Pomaga naj graditi akcijsko enotnost med koroškimi Slovenci. Pri tem se bomo trudili vsi, ki pri listu sodelujemo, da ne bomo pretiravali v razlikovanju med svetovnonazorsko različno usmerjenimi. Seveda bi po drugi strani bilo neresno, če bi obstoječe razlike ignorirali ali podcenjevali.

● Eno glavnih vodil bo tudi to, da usmerja k sodelovanju z vsemi demokrati v Avstriji, kar se tiče sploh celotne vsebine našega dela. Pri tem si ne bomo lastili izključne pravice do ocene, kdo da je napreden in kdo ni.

Nadaljni namen lista je tudi ta, da

se bomo Slovenci na Koroškem še tesneje povezali z matičnim narodom, posebej še na mladinskem področju.

● Skupno načelo za vse mora biti tudi jasen antifašizem.

Ta navodila bodo usmerjala v prihodnje vse naše delo, tako pri listu samem kot tudi pri delu poleg njega. Prepričani smo, da je podobnih misli tudi večina koroških Slovencev, zlasti še mladina med nami.

Pri vsem tem pa nimamo namena, da bi se postavljali izven obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev. Nečemo stati izven organizacij, ki se že nad dve desetletji skupno trudita za izpolnitev sedmega člena avstrijske državne pogodbe. Znotraj njih se bomo trudili za pravilno pot v boju za pravice, za pot, ki bo omogočila, da bomo čimprej uživali sadove našega večdesetletnega in trdega boja. Svoj delež bomo doprinesli seveda tudi mi mladi, da bomo nacionalno, socialno, kulturno in politično, sploh vsestransko enakopravni živeli na svoji podedovani zemlji.

GLAS slovenske mladine naj bi služil poživlji mladinskega dela. Izkušnje iz časa pred ugotavljanjem manjšine kažejo, da so prav mladinci sodelovali v organizaciji bojkota, in to zelo uspešno. Spoznanje, da je temu v nasprotju organizirano mladinsko delo po domače rečeno na tleh, nas sili k skupnim naporom, da bomo čimprej poživili delo na mladinskem področju. Namen lista je seveda tudi ta, da spremlja in sooblikuje dogajanja tukaj na Koroškem in v celotnem avstrijskem področju.

Redno naj bi list vseboval tudi kaj takega, kar bi prispevalo k boljšemu spoznanju in poznanju preteklosti. List naj bi vseboval članke o narodni zgodovini, o slovenski literaturi in sploh o slovenski kulturi. Zavedamo se, da šola tega v pretežni meri ni dala — razen mogoče nekaterim dijakom in študentom.

Vsaj malo naj bi zamašil GLAS tudi tisto praznino, ki jo vsi boleče občutimo. Nimamo še na Koroškem lista, ki bi bil list mladine za mladino in bi prekoračil mejo ozko političnega glasila.

Eden od bistvenih namenov GLASA naj bi bil tudi v tem, da omogoča in poživljuje diskusijo o bistvenih problemih naše narodne skupnosti. Oblikujejo naj ga mladi vseh poklicev in zanimanj: kmečki fantje in dekleta ravno tako kot gimnazijci, vajenci in študenti, delavci ravno tako kot mladi izobraženci. Tudi pestrost naj bi dajala lice temu GLASU.

List bo spremljal koroško mladino po poti doslednega boja za izpolnitev sedmega člena avstrijske državne pogodbe do popolne uresničitve demokratičnih in človeških pravic, ki morejo jamčiti obstoj in razvoj slovenske narodne manjšine. Ne bo trpel oportunistične manjšinske politike, ne oportunistične politike političnih strank, ne oportunistične politike izvoljenih zastopnikov koroških Slovencev, ne oportunističnega postopanja koroških Slovencev zunaj manjšinskih organizacij, če pri tem gre za usodo nas vseh.

Kako demokratična je avstrijska demokracija?

O tem, kako demokratična je v resnici avstrijska demokracija, smo že večkrat pisali. Ne samo v zvezi s primeri, kjer je neposredno šlo za odnos te „demokracije“ do slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tudi o tem smo že poročali, kako nedemokratična more ta demokracija postati na primer tedaj, če se kakšna organizacija ali tudi samo posamezna osebnost iz vrst večinskega naroda odkrito postavi na stran manjšine.

Že pred leti so to spoznali socialistični srednješolci na Koroškem, katerih organizacija VSM je bila enostavno razpuščena, ker njeno zavzemanje za pravice manjšine oziroma njen protest proti naraščanju vpliva nemškonalističnih sil na deželno politiko ni šel v račun strankinemu vodstvu; letos je podobno usodo (zamerjenjen odnosov do stranke) doživela organizacija socialističnih visokošolcev Avstrije (VSSÖ), ker je skupaj z drugimi naprednimi mladinskimi organizacijami protestirala proti pojavom neofašizma; in osebno je sadove te „demokracije“ okusil velikovski občinski odbornik Udo Manner, ker se je v nasprotju s stranko izrekel proti postavitvi spomenika nacistu Steinacherju ter se javno zavzel za enakopravnost obeh narodov v deželi.

Zdaj je na vrsti organizacija katoliške delavske mladine KAJ, da podobno spozna demokratičnost avstrijske demokracije. Deželna sekretarka KAJ za Koroško Edda Konrad je bila pred nedavnim „odstavljen“; glede vzroka splošno prevladuje mnenje, da gre za sodelovanje Konradove oz. njene organizacije v solidarnostnem gibanju za pravice koroških Slovencev. Predsednik Katoliške akcije (ki je menda dala „pobudo“ za odstavitve Konradove) dr. Waldstein zdaj sicer zatrjuje, da so bili vzroki notranjeorganizacijskega značaja, toda v vrstah KAJ in še posebej v vseavstrijskem vodstvu te organizacije so prepričani, da je resnični vzrok za odpustitev Konradove bil samo angažiranje v manjšinskem vprašanju.

To zelo jasno prihaja do izraza tudi v posebni izjavi, ki jo je v tej zvezi objavilo osrednje vodstvo KAJ za Avstrijo: izrecno namreč poudarja, da so vse odločitve delodajalca proti Konradovi neposredno povezane z angažiranjem KAJ v manjšinskem vprašanju; zato pri odpustitvi Konradove ne gre za osebno zadevo, marveč za politični spor, ki zadene celotno KAJ Avstrije, ki zato

odstavitve Konradove tudi ne vzame na znanje, marveč imenovano slejkoprej smatra za škofijsko voditeljico KAJ na Koroškem. Delodajalca Konradove — kanonika Weiša — pa je osrednje vodstvo KAJ pozvalo, da prekliče svojo odločitev.

Najprej na „levi“, zdaj pa tudi še na „desni“ polovici avstrijske demokratičnosti torej doživljamo, kako je v resnici s to avstrijsko demokracijo. Posebno občutljiva pa je ta „demokracija“ očitno tedaj, kadar bi morala najti demokratičen odnos do tistih svojih državljanov, ki pripadajo eni izmed manjšinskih narodnostnih skupin; v takih primerih je ta demokracija lahko nedemokratična celo za pripadnike večinskega naroda — če se v imenu demokracije zavzemajo za demokracijo.

Torej le še dokaz več, da je borba za manjšinske pravice hkrati borba za demokratizacijo v državi!

Odnos do protifašističnega boja drugod in pri nas v Avstriji

Za nedavni jugoslovanski državni praznik 29. novembra je bila v Oslu, glavnem mestu Norveške, posebna svečanost: v nazočnosti kralja Olafa V. ter posebnega odposlanca jugoslovanskega predsednika generala Koste Nadja so odkrili spomenik 3000 Jugoslovanom, ki so na Norveškem padli ali umrli kot žrtve nacifašizma. Spomenik, ki ga je izdelal znani norveški kipar Nilss Aas, simbolizira borbo jugoslovanskih jetnikov za svobodo in neodvisnost. Postavili pa so ga poleg spomenika žrtvam norveškega odpora, tako da je tudi v tej obliki manifestirano zavezništvo jugoslovanskih in norveških rodoljubov v skupni borbi proti nacifašizmu med zadnjo vojno.

Pri odkrivanju spomenika je spregovoril tudi norveški kralj Olaf V., ki je naglasil, da so Jugoslovani, ki so izgubili življenje na Norveškem, ustvarili trdne prijateljske vezi med obema državama, tisti pa, ki so vojno zlo preživeli, so te vezi še okrepili in jih razvijali dalje. Povedal je, da večina padlih borcev počiva v posebnih častnih pokopališčih v norveški deželi, mnogi grobovi so povsem anonimni, za mnogimi pa ni niti sledu. „Naj bo ta spomenik — je dejal Olaf — v čast vseh, znanih, manj znanih in anonimnih; mi se njihovemu spominu klanjamo.“

Prav tako je tudi posebni odposlanec predsednika Tita general Kosta Nadij, ki je ob vznožju monumentalnega spomenika položil žaro s prstjo iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin, v svojem kratkem nagovoru naglasil, da pomeni ta spomenik mnogo

več kot preprosto obeležje hudih časov. Spomnil je na junaško borbo jugoslovanskih internirancev-partizanov ter poudaril: „Ta in podobni spomeniki spominjajo na dneve boja, hkrati pa so tudi mostovi prijateljstva, ki spajajo napredne sile in narode v boju za mir in enakopravno sodelovanje ne glede na njihovo notranje družbeno politično ureditev.“

Ob tej svečanosti na Norveškem se človek zamisli; nehoti se vsiljujejo primerjave. Kakšno mračnjaštvo, zakoreninjeno v nacistični miselnosti, pa mora vladati pri nas na Koroškem, kjer velja za „domovino zaslužno“ skrunjenje partizanskih grobišč in razstreljevanje partizanskih spomenikov, blatenje protifašističnega boja in žaljenje žrtv fašističnega nasilja! In to kljub temu, da se ima Avstrija predvsem temu protifašističnemu boju zahvaliti za svojo svobodo in neodvisnost; kljub temu, da je v državni pogodbi prevzela posebne obveznosti glede vzdrževanja in nege grobišč ter spominskih obeležij zavezniških in asociiranih sil, katerih pripadniki so se na avstrijskem ozemlju borili proti Hitlerjevi Nemčiji.

Za odgovorne ljudi na Koroškem in v Avstriji bi bilo dosti boljše, če bi — namesto da se izživljajo v svoji samoljubnosti in samodopadljivosti — iskali in priznali tudi zglede, ki jih dajejo drugi narodi. Potem se namreč ne bi dogajalo, da bi naša država ponovno postajala leglo fašistične miselnosti. In potem tudi ne bi bilo potrebno, da bi Avstrijo zaradi takega razvoja morali drugi celo pred mednarodnimi forumi opozarjati na njene neizpolnjene obveznosti.

Obletnica smrti Ivana Cankarja

Umetnikova slika iz elektronskega stroja

Jutri se bomo spominjali obletnice smrti največjega slovenskega pisatelja in dramatika Ivana Cankarja. Toda to leto je bilo sploh v znamenju Cankarja — obhajali smo stoletnico njegovega rojstva. Po vsej Sloveniji in povsod v svetu, kjer živimo Slovenci, so bile najrazličnejše svečanosti, proslave in zlasti prireditve, na katerih so umetniki in amaterji izvajali nesmrtna dela velikega umetnika.

Lepake, publikacije, vabila, značke in drugo gradivo, ki je izšlo ob stoletnici Cankarjevega rojstva, je krasila povsem nova, posebna podoba umetnika. Njena posebnost je bila v tem, da je ni napravil fotograf ali naslikal slikar, marveč jo je — seveda s pomočjo človeka — oblikoval elektronski stroj, računalnik. Kako je s takim oblikovanjem, je svoječasno opisal Peter Božič v ljubljanskem Delu. Po njegovem kratkem prispevku povzemamo tudi naslednje zanimive podrobnosti.

V zadnjih letih se na vseh področjih bolj in bolj uveljavlja računalniška tehnika. Še ni dolgo tega, ko smo povsod videli podobo Ivana Cankarja in tudi zvedeli, da je tudi pri njenem oblikovanju „sodeloval“ računalnik. Njegova vloga pa pri likovnih upodobitvah velikokrat sploh ni jasna, pri čemer se še pojavljajo nestrokovna mnenja, da bo računalnik sčasoma povsem izrinil slikarjevo ali oblikovalčevo roko.

Kako je s tem?

Najbolje, da si ves ta postopek ogledamo prav ob primeru Cankarjeve podobe, kjer sta oblikovalčeva zamisli s pomočjo računalniške tehnike uresničila magister Svetozar Polič iz Inštituta Jožefa Stefana in magister Bojan Barlič iz Republiškega računalniškega centra. Podlaga osnovne zamisli je bil raster. Raster je „mreža“, kjer razpršimo fotografijo na temne pike v različnih razporeditvah in v različnih velikostih, saj prelivov svetlega v senco ni mogoče tiskati. Najprej tako fotografijo „razpršimo“ na raster, potem pa to preslikamo s tako imenovano reprokamo. Tako podoba, na kateri lahko že s prostim očesom na primer v časopisu razločimo pikčasto tehniko, tiskajo z roto stroji na roto papir.

Za tako slikanje že ne potrebujemo računalnika, ampak preprost mehaničen postopek, kot smo ga omenili. Slike lahko poljubno zmanjšujemo ali povečujemo, toda zmeraj samo mehanično in v enakem razmerju ena proti ena.

Z računalniško tehnologijo pa lahko oblikovalec predloži (npr. fotografijo Cankarja) likovno oblikuje in preoblikuje, kar pri vseh doslej znanih rasterskih tehnikah sploh ni bilo mogoče.

Kako se to dogaja?

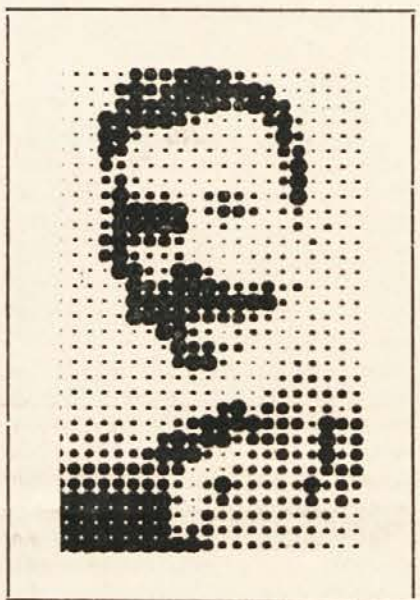
Prvi problem, ki nastane, je, kako podobo prevesti v računalniški jezik. Gre za to, da iz take podobe (fotografije, likovne stvaritve itd.) dobimo podatke zanj, na podlagi katerih računalnik tako podobo (likovno formo) tudi izriše.

Ta postopek se začne spet pri rastru. Ko podobo „razpršimo“ v raster, je treba za vsako piko na njem dobiti natančne podatke. Zato je več možnosti. Ena od njih je, da s tako imenovanim odčitovalcem svetlobe (scannerjem) odčitamo intenziteto vsakega osvetlenega polja iz filma, ko raster preslikamo z reprokamo, s tem pa tudi velikost teh „intenzitet“ (temnih lis, pik ... ali kakor jih že imenujemo). Možno pa je, da že zdaj glede na oblikovalčevu zamisel, kako bo podoba oblikoval, upoštevamo spremembe pri odčitavanju podatkov s tega filma, na primer, da glede na njegovo zamisel nekatere od teh pik izpustimo. Torej je že pri prvem postopku posegla v tehniko oblikovalčeva, slikarjeva misel oziroma zamisel. In to je storil tudi oblikovalec Cankarjeve podobe, o kateri je govor.

Ko so preslikali Cankarjevo fotografijo, je bilo na rastru 760 pik. Ta rasterska „fotografija“ je torej bila predloga za oceno intenzitet svetlobe in senc v posameznih poljih. V vseh teh poljih je bilo treba torej izmeriti velikost pike, torej „zgoščenost“ svetlobe in sence ima svojo obliko, v našem primeru piko. Ko so izmerili in ocenili velikost teh temnih „lis“, so dobili osnovne podatke za nadaljnjo obdelavo v računalniku. Prevedli so torej Cankarjevo fotografijo (s prvim oblikovalčevim posegom, ki smo

ga omenili prej) v računalniški jezik.

Kaj je želel oblikovalec dobiti s tem? Dobil je točno in natančno razporeditev svetlobe in sence, tako imenovani svetlobni klin, ali drugače rečeno, natančno stopenjsko razvrščanje svetlobe, belih in črnih mest po preciznem matematičnem načelu, ki ga ima ta Cankarjeva fotografija. Le z računalnikom je mogoče ugotoviti vsa medsebojna razmerja pik, raz-

merja velikosti pik in največjo velikost pike. Šele ko dobi oblikovalec vse to, lahko začne oblikovati. Šele zdaj je namreč presežen mehanični princip rastra. Ko so znani vsi ti podatki o določeni fotografiji, likovni formi itd. se šele odpre možnost umetniškega, likovnega oblikovanja.

Zdaj gre za to, da se lahko razmerja med pikami spreminjajo, da se spreminjajo stopnjevanje velikosti pik, razmaki, cele vrste itd. ... Lahko se pojavi to ali ono polje, lahko se ga celo spreminja. Tako nastaja podoba, ki si jo je s pomočjo te tehnologije, s temi notranjimi spremembami, zamislil oblikovalec, slikar.

Gotovo pri tem ne velja zanemariti dejstva, da je oblikovalčeva ustvarjalna svoboda tolikšna, da se mu ni treba držati ene in iste forme, npr. pike. Piko lahko nadomesti s katerikoli geometričnim likom, npr. s trikotnikom, mnogokotnikom, kvadratom itd., kar pač najbolj ustreza njegovi zamisli.

Vloga računalnika kot sredstva, ki „uboga“ ukaze oblikovalca in tistega, ki potem vstavlja tako imenovane programe, je volja nevtralnega stroja, nevtralne tehnologije. Kajti računalnik vstavlja samo kombinacije, sklope ukazov tistega, ki se z njim „pogovarja“ v računalniškem jeziku.

V našem primeru je dobil računalnik podatke o piki, o njeni velikosti in razporeditvi. Če piko uporabijo 100-krat s tako in tako velikostjo, se izda računalniku ukaz: 100 pik in vse podatke o eni taki piki. Istočasno pa se vstavi v računalnik njihova razmerstva, v kateri so seveda upoštevane vse oblikovalčeve zamisli in spremembe. Vse to je opremljeno s podatki in vse to kot sklop programov v računalnik vstavlja tisti, ki dela z njim. Celotno vrsto sklopov ukazov: od velikosti pike, števila pik, njihove razporeditve, sprememb v poljih, ki jih je predvidel oblikovalec v vrstah pik itd., računalnik združuje, sešteva, množi in v našem primeru s posebnim risalom odčituje v obliki slike.

Ob zaključku bi veljalo povedati še to, da so vse tiste teorije o računalnikih, ki bi naj nadomestili človeško misel, iluzija ali neumnost. Gre zgolj za avtomatizacijo, saj je na primer vsaka oblikovalčeva zamisel, ki jo potem „obdelajo“ računalniki, nastala le v njegovih možganih. K temu naj za ilustracijo dodamo, da „misli“ računalnik enosmerno, matematično. Vse kombinacije, ki jih „misli“, so ali matematično pravilne, ali pa — v primeru, če so nepravilne — se ustavi in da vedeti, da gre za napako. Človeška misel pa je protislovna; zamisli in misli so večsmiselne, česar nikoli ne bo zmožni še tako popoln računalnik.

Sorodna usoda povezuje v skupnem boju

Ko so se na pobudo Mladinskega krožka Trst prejšnji mesec v Trstu sestali predstavniki italijanskih mladinskih demokratičnih organizacij in mladinskih organizacij slovenske manjšine v Italiji, so v navzočnosti zastopnikov Kluba slovenskih študentov na Dunaju, Koroške dijaške zveze in časopisa „Kladivo“ seznanili tudi z razvojem manjšinskega vprašanja v Avstriji. Ob tej priložnosti so koroškim Slovencem izrekli vso podporo v boju za pravice, ki so jim zajamčene z državno pogodbo.

V skupni izjavi so predstavniki italijanske in slovenske mladine ugotovili, da avstrijska vlada postopa nedosledno: posluša se dvojne mere pri reševanju manjšinskih vprašanj. Znano je, da je Avstrija podpirala svojo manjšino v Italiji v njenih zahtevah po narodni zaščiti — je bilo rečeno v izjavi — in ko so manjšinsko vprašanje na Južnem Tirolskem pozitivno rešili s tako imenovanim paketom zakonov, niso kot pogoj uresničevanja tega postavili nikakršnega ugotavljanja manjšine. Avstrijska vlada pa tako ugotavljanje postavlja kot pogoj za uresničitev pravic slovenske manjšine, ki živi v Avstriji, čeprav državna pogodba tega ne predvideva. Posebej so v izjavi poudarili, da sta takšno ugotavljanje manjšine in najnovejši razvoj dogodkov na Koroškem v nasprotju z duhom listine, ki je bila sprejeta na helsinški konferenci za varnost in sodelovanje v Evropi, ki jo je podpisala tudi Avstrija.

„Boj slovenske manjšine na Koroškem in demokratičnih sil v Avstriji podpiramo,“ so poudarili predstavniki italijanske in slovenske mladine v Trstu, „ker smo tudi na Tržaškem v teh dneh priča pobudam, ki jih vodijo najbolj nazadnjaški in šovinistični krogi proti osimskim dogovorom (mišljen je sporazum, s katerim je bilo dokončno rešeno mejno vprašanje med Italijo in Jugoslavijo ter so bile sprejete tudi določene obveznosti glede položaja in pravic manjšin — op. ured.). Še zlasti v teh trenutkih je jasno, da si te sile prizadevajo, da bi skalile dobre odnose med Italijani in Slovenci, ki so sad dolgoletnih bojov demokratičnih sil v našem mestu in enotnih nastopov ter anti-fašističnih manifestacij slovenske in italijanske mladine.“

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Vljudno Vas vabimo na razstavo pastelov
AKADEMSKEGA SLIKARJA

Karla Pečka

IZ SLOVENJ GRADCA.

Razstava bo odprta do 23. decembra 1976, in sicer od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure.

V „AULI SLOVENICI“ V CELOVCU:

Fantazija barv in linij Razstava pastelov Karla Pečka

V ponedeljek, 6. decembra 1976, je bila v prostorih „Aule slovenice“ svečano odprta razstava 25 pastelov slovenjgraškega slikarja Karla Pečka. Ob številni udeležbi slovenskih in nemških ljubiteljev umetnosti, generalnega konzula SFRJ Bojana Lubeja in drugih častnih gostov je treba poudariti tudi prisotnost mnogih predstavnikov tiska in javnega obveščanja. Umetnika in njegovo razstavo so počastili tudi koroški likovni umetniki. Uvodoma je predsednik društva „Aula slovenica“ dr. Mirt Zwiffer naglasil tesno povezanost delovanja slikarja Karla Pečka z likovnim življenjem v Slovenj Gradcu, ki je s svojimi likovnimi manifestacijami postal pomemben nosilec idej miru in razumevanja med narodi. Glasbeni okvir je prispeval znani slovenjgraški oktet pod vodstvom Jožeta Leskovarja. O umetniku in njegovih stvaritvah pa je spregovoril prof. Janez Tehovnik, katerega izvajanja objavljamo v celoti.

Prisotnost akademkega slikarja Karla Pečka, nosilca Bernikerjeve plakete, in njegovih del v Auli slovenici je priložnost, da se поблиže seznanimo z umetniškimi prizadevanji nekega določenega področja in s samo osebnostjo slikarja, ki je s tem najtesneje povezan. In to zaradi številnih razlogov.

Mestece Slovenj Gradec, iz katerega prihaja naš slikar, že od nekdaj predstavlja kulturno žarišče tudi na področju likovne umetnosti. S svojo arhitekturo, gotskimi in baročnimi slikami, predstavlja solidno tradicijo in oporo modernim likovnim iskanjem. Že tukaj se srečamo prvič z umetnikom. Kot vodja Umetnostnega paviljona in Zavoda za kulturo je Pečko izredno razvil likovno in galejsko dejavnost in s tem presegel ozki okvir Mislinjke doline. Napori so bili kronani s številnimi mednarodnimi razstavami. Treba je omeniti lanskoletno na temo angažirane figuratike z naslovom „Mir 75 — 30 let OZN“; pokrovitelj je bil generalni sekretar OZN dr. Kurt Waldheim.

Akademski slikar Karel Pečko se je z delovanjem v Slovenj Gradcu uveljavil kot likovni pedagog in mentor številnim mladim talentom. Nekateri so prodrli v širši slovenski in tudi evropski prostor. To je drugo področje dela, zaradi katerega bi bilo vredno omeniti njegovo dejavnost.

Tretjič zaradi slik, ki jih umetnik prvič samostojno razstavlja v Celovcu. Vse razstavljene umetnine so izdelane v pasteli — tehniki, ki je redka, razmeroma težka in nima veliko privržencev.

Predstavljajo enotno motiviko —

cikel Uršlje gore. Skupni imenovalec videnja in dojemanja nekega večjega ali manjšega izreza iz obkrožajočega sveta, je slikar notranje prečistil, v hipu odstranil vse, kar bi ga motilo in to izpeljal v simbolični prikaz Gore. Gorske vrhove, doline in vzpetine je poenostavil v skoraj feminizirane oblike telesa, ki se včasih poskušajo vrniti v čisto kompozicijo prirode.

Umetnik sam pravi, da beži pred asfaltom in betonom. Tudi ostali predmeti iz narave kot drevesa ali grmovje so močno stilizirani in podrejeni enotni slikarjevi zamisli. Mehke linije in oblike domačega sveta se ponavljajo, valovijo, žarijo in živijo v svetlih barvah, počivajo v zamolkelih temnih tonih ali lebdiijo v vijoličastih in zelenih odtenkih. Tako je slikarju barva pomemben element, s katerim variira in vedno znova izpričuje individualnost.

Včasih se umetniku v podzavesti priplazi v mehke gibe barvne krede težnja, da bi doslej enotni vtis razbil z raznimi simetričnimi liki, fantastičnimi figurami ipd. Zdi se, kot da se sam ustraši tega in obda usledno trenutnega videnja z močnimi konturami.

Tudi portret, ki je predstavljen z dvema primeroma, Pečko vgradi v pokrajinski motiv kot del neločljive povezanosti vsega živega sveta.

Prav v tej izgrajenosti prikazovanja pokrajine in vrtanju novih pobud je izražena slikarjeva izpolnjenost. Zelja je, da bi tudi sedanja razstava prinesla med nas humanistično sporočilo, ki ga s svojim likovnim delom izpričuje umetnik.

Pestra prosvetna dejavnost

Slovenska prosvetna zveza goji pestro prosvetno dejavnost, ki se odvija skozi vse leto. Posebno v jesenskem in zimskem času tečejo številne akcije, delo pa je tudi s pripravami za prihodnost. Zato je prav, da se nekoliko pomudimo pri nekaterih akcijah, ki so bile izvedene oziroma so v načrtu.

Čeprav je letošnja jesen bila v znamenju bojkota štetja posebne vrste in je vse naše narodno politično delo bilo usmerjeno v te akcije, je SPZ tudi v tem času skupno s krajevnimi prosvetnimi društvi izvedla številne kulturne prireditve in druge akcije. V jeseni je obiskovala krajevna prosvetna društva in na posebnih sestankih društvenim odborom tolmačila svoj načrt o pospešeni kulturni dejavnosti v naših krajih ter tako o stikih z osrednjo organizacijo.

Meseca oktobra se je SPZ aktivno vključila v akcije proti štetju posebne vrste. Samo v tem času je SPZ na sestankih in zborovanjih proti preštevanju izvedla 18 filmskih večerov na katerih je kazala filme z aktualno narodno problematiko. Tu je treba omeniti film „Protest“, „Kaplan Martin Ceder-mac“ in film „Vrnitev“, ki ga je koroški javnosti predstavila na posebni prireditvi v celovski Delavski zbornici. Tudi po 14. novembru

letos je in bo SPZ s filmskimi večeri še nadaljevala. Potem je tu gostovanje Slovenskega okteta, ki je bilo vsesestransko velik manifest slovenske pesmi. Oktobra in novembra je SPZ organizirala sne-

OBVESTILO

Slovenska prosvetna zveza obvešča, da bo

26. Slovenski ples

v soboto 8. januarja 1977 v prostorih Delavske zbornice v Celovcu.

manje koroških kulturnikov in zborov za ljubljansko televizijo. Oktobra oz. novembra meseca so pevski zbori SPZ gostovali na Tirol-

skem in na Dunaju. Prihodnje soboto bodo pevci SPD „Danica“ sodelovali na srečanju pevskih zborov v Trstu. Kot znano je isti zbor pred kratkim gostoval tudi v Jajcu.

Slovenska prosvetna zveza prav v teh dneh v avli Zvezne gimnazije za Slovence organizira razstavo del pisatelja Ivana Cankarja ob 100-letnici njegovega rojstva. SPZ prav te dni pripravlja izdajo Koroškega koledarja za leto 1977, ki ga bo pred prazniki skupno s knjižnim darom razpečala med ljubitelji slovenskega leposlovja. V organizaciji SPZ pa seveda potekajo še druge manjše akcije kot so nastopi naših pisateljev tu in onstran meje, stiki z ustanovami v matični Sloveniji in drugo.

V teku pa so tudi priprave za največjo slovensko družabno prireditev koroških Slovencev — tradicionalni Slovenski ples, ki bo 8. januarja 1977 v Delavski zbornici v Celovcu. To bo že 26. Slovenski ples po vrsti. Že samo število letnic dokazuje, kako priljubljena je ta prireditev med našimi rojaki. Vsako leto Slovenski ples obišče mnogo ljubiteljev Slovenske zabavne glasbe in slovenske družabnosti. Naj ljubiteljem te prireditve že tu sporočimo, da bo na 26. Slovenskem plesu igral za ples priljubljeni ansambel bratov Avsenik, ki bo gotovo privabil številne privržence njegove odlične glasbe in pesmi. In že zdaj priporočamo, da si pri SPZ ali v knjižarni „Naša knjiga“ poskrbite vstopnice v prodaji.

To je kratek opis obširnega delovanja SPZ, kar pa seveda ne more biti natančno poročilo o delu naše osrednje kulturne organizacije, marveč kratka informacija o njenem delovanju.

Gradnja karavanškega predora je potreba

Na zadnjem skupnem sestanku avstrijsko-jugoslovanske komisije za gradnjo cestnega predora pod Karavankami na Bledu, je koroški referent za gradnjo cest deželni svetnik Stefan Knafl z veliko vneto zagotavljal, da je izvedba karavanškega projekta velikega pomena za nadaljnji razvoj odnosov med obema sosednjima deželama. Dejal je, da se tudi koroška dežela vlada strinja z realizacijo tega projekta in da ga je pripravljena po svojih močeh podpreti, skratka, izgradnja predora naj bi služila iz-

boljšanju medsebojnih odnosov. V svoji „navdušenosti“ za predor ni pozabil pozvati slovenskih zastopnikov, da bi tudi oni prispevali svoj delež k popustitvi „napetosti“. Iz vseh teh izjav Stefana Knafla dobimo vtis, da Avstriji niti ne gre toliko za potrebo gradnje predora, marveč predvsem za to, da Jugoslovane s svojo privolitvijo prepričajo, da spremenijo svojo politiko napram Avstriji (verjetno na račun koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov).

Iz Knaflvih izjav je jasno razvidno, da je za „nesoglasja“ med obema državama kriva Jugoslavija (znano stališče nemških nacionalistov). Izhajajoč iz tega stališča, Avstrija želi od Jugoslavije, da za ceno privolitve gradnje predora, spremeni svojo politiko.

O, kakšna „naivnost“. Vsi avstrijski demokrati vedo, da je vzrok za „nesoglasja“ med obema državama — neizpolnjevanje obveznosti iz avstrijske državne pogodbe, kljub temu pa naši politiki vztrajno zapirajo oči pred to resnico in vsako jugoslovansko izjavo, ki opozarja na izpolnitev obveznosti, enostavno deklarirajo za „atako“.

Izvedba projekta karavanškega predora je realiteta in to ne samo za Avstrijo in Jugoslavijo, temveč tudi za ostalo Evropo in za Bližnji vzhod. Zadnje oviro (pogorje Karavank) na tej življenjsko važni cestni povezavi bo treba odpraviti vzajemno z vsemi prizadetimi državami.

Vsakršna pogojevanja v obliki pozivov pa so samo znak ali „naivnosti“ ali pa prepotentnosti gotovih krogov.

V počastitev 100-letnice rojstva Ivana Cankarja prireja Slovenska prosvetna zveza

razstavo Cankarjevih del

v avli Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, Ebentaler Str. 14

Razstava bo odprta do sobote 18. decembra 1976 in sicer ob delavnikih od 14. do 16. ure.

Ogled izredno zanimive in poučne razstave iskreno priporočamo.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ na Radišah vabi na

KONCERT KOMORNEGA MOŠKEGA ZBORA KUD „STANE ŽAGAR“ IZ KROPE

ki bo v soboto 11. decembra 1976 ob 20. uri v gostilni pri Taverju na Radišah.

Vsi prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Št. Jakobu v Rožu. Mešani pevski zbor vabi na koncert

VASCIT PR ZILE (Ziljska svatba)

v nedeljo 12. decembra 1976 ob 19.30 uri v farni dvorani v Št. Jakobu v R.

Sodeluje: Akademska folklorna skupina „France Marolt“ iz Ljubljane.

Sramotna vloga tiska

Pred nedavnim sem bil v vlaku nehoti pričati sledečemu pogovoru: „Kaj res mislijo na Koroškem namestiti slovenske krajevne napise, saj to bi bil pravi nesmisel in ne nazadnje, kje naj dobijo slovenska imena?“ Njegov vis a vis, star „lisjak“ na področju turizma je takoj pribil, da bi slovenski krajevni napisi na Koroškem prav gotovo pregnali večino turistov, kar bi pomenilo ruin avstrijskega gospodarstva. Potem pa je še pristavil, da je bil pred kratkim v Sloveniji in v Ljubljani, kjer je tudi nemško ozemlje, in da tam ni nobene nemškega napisa, kar ga je zelo razžalostilo, ker se je tako počutil popolnoma tujega.

Če bi obeh potnikov ne poznal, bi rekel, da sta prišla iz kakšnega zakotnega predarlskega grabna, kjer razumljivo ne poznajo našega problema, tako pa sta oba ugledna gospoda, ki uživata vsesplošno spoštovanje. Še sam sem bil neprijetno presenečen, da sem se mogel tako neznansko zmotiti v obeh oseh, ki sta drugače kar simpatična — v pogledih našega življenjskega vprašanja — pa prava Neandertalca.

Sicer pa kaj bi se čudili, saj takšnih „neinformiranih“ ljudi kar mrgoli na Koroškem. Dobrišen del krivde za takšno „nevednost“ ima z majhno izjemo koroški tisk, ki iz gotovih vzrokov temelji na popuščanju nemškemu nacionalizmu, nima interesa, da bi svoje bralce seznanil z resnično problematiko našega vprašanja. Ob takšnem vzdušju, ko mnogi še vedno živijo v oblakih tistih predstav, ko je Avstrija bila še velika in pomembna, se torej ne čudimo, da pride do takšnih „razočaranj“ kot jih je doživel naš junak v Sloveniji in v Ljubljani, ko nikjer ni videl nemških krajevnih napisov, ali pa njegov tovariš, katerega je „skrbelo“, kje naj bi se dobila za južno Koroško slovenska krajevna imena (da je večina imen itak slovenskega izvora je seveda za „mnoge“ neznanka).

Jasno je, da avstrijskemu zlasti pa koroškemu tisku odrekamo tisto poslanstvo, ki bi mu normalno pripadalo, da kaže ljudstvu pot iz teme oziroma pomaga odpravljati tiste ovire, da bi, konkretno, obe narodnosti na Koroškem lahko v miru in slogi živeli.

Apelirati na koroški tisk, da bi spremenil svoje čudno zadržanje, je pa seveda nesmiselno, kajti ljudje s takšnimi nazori kot sem jih opisal, so mu najhvaležnejši objekti, s kate-

rimi lahko širi in ustvarja takšno javno mnenje, ki mu najbolj ugaja.

Ne nazadnje to skrajno neodgovorno pisanje koroškega tiska razumljivo animira še razne kriminalce, da svojim „akcijam“ dajejo tisti akcent, ki je najbolj interesanten in povpraševan na Koroškem, prikazovati koroške Slovence kot ekstremiste in teroriste. Zadnje grozljivo pismo beljaškemu županu, kjer se je izsiljevalec predstavil kot „slovenska teror“, je najlepši dokaz, kakšne sado ve rodi protislovensko hujskanje nacionalističnih krogov in neodgovorno pisanje koroškega tiska.

P. L.

Varnost za človeka in živali

V začetku minulega meseca so na gorskem odseku Turske avto ceste v daljavi 78,6 km na obeh straneh ceste uredili plot iz kovinske mreže, ki varuje človeka in pa seveda tudi živali pred različnimi neugodami. Ta plot, ki ima različne višine, je montirala firma Hutter & Schrantz. Naloga tega plota je, da zabrani živini in divjadi, da prečka ceste. Brez takšnih plotov si danes sodobne avto ceste sploh misliti ne moremo.

Tvrdba Hutter & Schrantz je, kakor smo že omenili, zgradila na obeh straneh ceste pločve z različnimi višinami, ki variirajo od 160 cm do 215 oz. 225 cm. Proti živini zadostujejo pločvi z višino 160 cm, proti divjadi pa morajo biti višji. Tako je omenjena tvrdba montirala tudi pločve v višini 225 cm, kar je najvišja mera kar so jih kedaj montirali na avtocestah. Mreža plota je spletena iz pocinkane žice in poleg tega še prevleče s plastično maso, kar seveda preprečuje oz. zmanjšuje poškodbe pri živini in divjadi. Novi plot, ki ima skupno 163.270 m² površine, je prekinjen samo na parkirnih prostorih s posebnimi prehodi, skozi katere lahko avtomobilisti zapustijo območje Avto ceste. Za osebe avto ceste pa so približno vsakih 200 m vgrajena „vrata“.

Tako je sodobna gradnja avto cest spel enkrat pokazala, kako resno se bavi z varnostjo avtomobilistov in pa tudi z varstvom narave.

Ali bo Koroška spet vinorodna?

Znano je, da je v prejšnjih časih pri nas na Koroškem lepo uspevalo grozdje in da smo pridelovali celo vino. To pomeni, da so bile takrat klimatične razmere ugodnejše — predvsem je moralo biti takrat podnebje toplejše, kar je seveda pogojevalo rast vinske trte. Iz raznih virov je razvidno, da so na Koroškem opustili vinogradništvo pred približno 150 leti. Na tiste čase, ko je na Koroškem uspevala vinska trta nas spominjajo lepa slovenska imena kot so na primer, Vinare — Weinzierl na južnih obronkih Osojskih Tur, vas Vinare — Unternarrach pri Velikovicu in kraj Vinče — Wintschach v vzhodnem predelu Zahodnih Gur.

V zadnjem času pa so spet ugotovili, da obstojajo v Celovcu ugodni pogoji za vinogradništvo. Do tega razveseljivega odkritja je prišlo na sledeč način: Pred tremi leti so Celovčani prejeli od pobratenega mesta Wiesbaden v ZRN vinske trte, katere so posadili na poskusnem vinogradu imenovanem Seewiese. Lansko leto so pomnožili vinograd s trtami iz Ingelheima (ZRN). Letos pa je delegacija pobratenega mesta Gorizije v Italiji pod vodstvom župana Simone-a obiskala Celovec in prav

tako predala mestu Celovcu vinske trte za njih poskusni vinograd. V mestni hiši so predstavniki mesta prisrčno sprejeli delegacijo in se iskreno zahvalili za njihov dar. Ob tej priložnosti se je tudi zvedelo, da so letos na seji mestnega senata naredili prvo poskušnjo tega grozdja, ki je pokazala?

GAST 77:

Spet se bodo pomerili mladi kuharji

Posebnost 9. strokovnega sejma gastronomije in turizma GAST 77 v času od 13. do 20. marca prihodnjega leta na celovškem sejmskem razstavišču bo spet tekmovanje mladih kuharjev štirih dežel, ki se bodo pomerili med seboj, kdo bo pripravil najboljši menu. To kuharsko tekmovanje mladih ljudi, ki bo tokrat že šestič po vrsti v Celovcu, ima po navadi velik odziv zlasti pri publiku in pa seveda tudi s strani strokovnjakov s področja gastronomije. Ne nazadnje pa je takšno tekmovanje v mednarodnem merilu tudi spodbuda za mladino, da se še bolj uveljavi v tej strokovni panogi.

Pred dnevi je bil v prostorih sejmske direkcije v Celovcu prvi skupni delovni sestanek, katerega so se udeležili posamezni predstavniki nastopajočih moštev iz Jugoslavije, Južne Tirolske, Zvezne republike Nemčije in Koroške ter predsednik mednarodne žirije kom. svetnik Jaro Kindl z Dunaja, predstavnik KELAG-a gospod Waldner, ki odgovarja za načrtovanje Kuhinj in zastopniki trgovinske zbornice. Ta delovni sestanek je bil sklican zato, da se pomenijo o izvedbi omenjenega mednarodnega tekmovanja. V teku razgovorov so voditelji moštev organizatorju predlagali tri jedilne liste — tri internacionalne in tri nacionalne. Od teh predlaganih menujev bo žirija izbrala od vsakega po en menu, tako da bodo obiskovalci GAST 77 imeli večjo možnost uživanja različne poslastice. Nadalje so bile izdelane smernice in kriteriji izvedbe žirije in posamezne tehnične podrobnosti, ki tičejo kuhinje, v kateri se bo odvijalo to mednarodno tekmovanje. Koroškega umetnika Golla so zadolžili, da bo izdelal trofeje moštev in spominske kolajne, ki jih bodo sodelujočim na tem tekmovanju predali.

Quo vadis avstrijska topografija?

Slovensko planinsko društvo v Celovcu si je zadalo težko a vendar častno in plemenito nalogo, da se z vsemi svojimi razpoložljivimi močmi postavi v bran načrtnemu ponemčevanju slovenskih topografskih imen.

Na tem področju se je v zadnjih letih in desetletjih toliko grešilo, da obstoja ob nadaljnjem podobnem pritisku nevarnost, da ozemlju na katerem živimo Slovenci, popolnoma odvzamemo slovenski značaj. Popuščanje vlade in strank nemškimi nacionalističnim krogom, rodi sadove, ki niso usodni samo za našo narodno skupnost na Koroškem temveč tudi za nadaljnji demokratični razvoj Avstrije, ki zajema že takšne oblike, da izgubljam v svetovni demokratični javnosti potrebni ugled. Očitki, da je Avstrija najbolj manjšinam sovražna država v Evropi, so po vsem tem, kar se dogaja proti manjšinam v Avstriji, upravičeni. Če sedaj, po za nas uspelem bojkotu, beremo koroški tisk, kako se zvija in krotoviči, da bi številke sfriziral v škodo slovenske manjšine na Koroškem, potem dobiš zgovorno sliko, da bi bila Avstrija najbolj srečna brez manjšin.

Znani avstrijski planinec Ludwig Jahne je v svojem vodniku po Karavankah iz leta 1912 zapisal sledeče: „Domače prebivalstvo Karavank je slovensko, le večja mesta so dvojezična in nosijo nemški pečat. Slovenskega kmeta-hribovca po pravici hvalijo zaradi njegove gostoljubnosti, s katero sprejema

tujca...“ in kakšen je položaj danes!? — Slovence hočejo statistično uničiti in za nameček ponemčiti še slovenska imena, da bi s tem zbrisali neovrgljive dokaze slovenske prisotnosti v Avstriji. Morda bo kdo rekel, da so to trde besede, vendar dejanja so takšna, ki te besede opravičujejo. Naj navedemo nekaj primerov. Vzemimo na primer nemška imena za „Pastirsko kočjo na Rožci“ — Roschitz-A-m-hütte (akceptiramo), Rosenkogelhütte, Veldener Hütte — in če se kmetje pašniške zadruga Št. Jakob v Rožu na letošnjem občnem zboru ne bi uprli, bi bilo najnovejše ime te kočje, Bildsteinhütte. Kakšna metamorfoza imen samo zaradi tega, da bi bila čim bolj nemška in da bi se zbrisal slovenski smisel. V isti občini se je letos pojavilo novo ime, po vsej verjetnosti je to gora, saj se imenuje Halmenkogel. Čeprav smo v Slovenskem vestniku že poročali o tem novem imenu in čeprav smo se pri šentjakobskem prebivalstvu pozanimali, če to ime oz. goro poznajo, nam do danes ni mogel o tem nihče kaj povedati. Vsekakor je to zelo nebulozna zadeva, ki jo bo treba končno pojasniti. Morda bomo sedaj izvedeli, kje se nahaja ta misteriozna gora, in kdo je „stvarnik“ tega nesmisla. Letos so nas germanizatorji slovenskih topografskih imen presenetili na Bleščeči planini, kjer stoji slovenska planinska postojanka z novo „cvetko“ in sicer z imenom, ki smo ga prvič zaznali iz zemljevida Zinner Wandkarte številka 32 v merilu 1:25.000 — Salzquelle. Novorojeni otrok nemških germanizatorjev je namreč 400 metrov od slovenske planinske kočje oddaljeni studenec, ki je znan pod imenom Solnice. V prejšnjih časih so naši

kmetje v lesene žlebove, po katerih je tekla voda iz studenca, trosili sol in tako napajali ovce, ki so se pasle na Bleščeči in njeni okolici; zaradi tega ime Solnice. O novem germanizmu Salzquelle smo zvedeli prvič iz omenjenega zemljevida in to tudi v Slovenskem vestniku ostro obsodili. Tokrat ponovno ne obsodimo samo takšno neodgovorno postopanje, marveč pozivamo gospode topografe okoli Zinner Wandkarte, da končno povedo, od kod prevzemajo takšne nesmisle, ki samo škodijo ugledu avstrijske kartografije. Predvisi, kako se morajo topografi ravnati pri vnašanju novih krajevnih imen v zemljevide, so zelo strogi — upravičeno se vprašujemo, zakaj se jih ne držijo?!

Koroški Slovenci, zlasti slovenski planinci, stalno opominjamo in ratimo, da bi se nehalo s ponemčevanjem slovenskih topografskih imen. Topografi se po navadi čutijo užaljene in valijo krivdo na to, da Koroška nima Nomenklature komisije, ki bi tako odločala o pravilnosti topografskih imen. Razen Koroške imajo namreč vse dežele omenjeno komisijo, tako tudi Gradiščanska, v kateri so zastopani tudi gradiščanski Hrvati in en slavist. Da na Koroškem ni „zanimanja“ za to komisijo je povsem razumljivo, saj bi si Koroška s tako Nomenklature komisijo ne mogla privoščiti, da bi se še naprej tako na debelo germaniziralo kot sedaj.

Karavanški železniški predor bo dvotiren

Nekdaj dvotirni karavanški železniški predor, ki je sedaj samo enotiren, bodo naredili zopet dvotirnega. O tem so se pred dnevi pogovarjali in sklenili jugoslovanski direktorji državnih železnic in avstrijski prometni minister Erwin Lanc. Minister Lanc je sporočil, da so se na razgovoru, katerega so se z jugoslovanske strani udeležili generalni direktor Filipovič in prezident državnih železnic Slovak ter jugoslovanski poslanik na Dunaju Vlahov, zedinili, da bodo do leta 1978 položili skozi karavanški predor nov tir. Z gradbenimi deli naj bi pričeli že prihodnje leto.

Izgradnja drugega tira bo seveda za obe državi velika olajšava, saj bo tako močno frekventirana tranzitna proga preko Špilja v Jugoslavijo občutno razbremenjena. Razgovori so se odvijali v prisrčnem vzdušju.

Izšel je 15. letnik „Naturschutzblätter“

Minuli mesec je izšel 15. letnik brošure „Kärntner Naturschutzblätter“ za leto 1976. Tudi ta letnik je bogato ilustriran s fotografijami, diagrami in z barvnim zemljevidom Koroške, ki ponazarja kakovost koroških rek.

Brošura „Kärntner Naturschutzblätter“, katere izdajatelj in založnik je Koroška deželna vlada, izhaja enkrat na leto in se bavi z danes najbolj kočljivim problemom, ohranitve zdravega okolja. V brošuri sodelujejo s svojimi prispevki znani koroški in pa tudi drugi znanstveniki, katerih naloga je seznaniti bralce z najaktualnejšimi izsledki prizadevanj za ohranitev zdravstva in čistega okolja, ki je na žalost vedno bolj podvrženo škodljivim vplivom vseh vrst činiteljev.

Tokratni letnik brošure „Kärntner Naturschutzblätter“, ki vsebuje sto strani, se vsebinsko v glavnem osredotočuje na vedno bolj aktualno vprašanje — borbe z odpadki, ki postajajo iz dneva v dan vedno večja nadloga našega modernega časa. S tem problemom se tokrat v glavnem bavi dipl. inž. dr. Ferdinand Thomaser in dipl. inž. dr. Pichler-Stainern. Z vprašanjem tehnične rešitve varstva okolja se je spoprijel dr. Bernd Lötsch, dr. Peter Weisch pa s problemom „Za ali proti jedrski energiji“. V rubriki „Iz ptičjega sveta“ je tudi tokrat znani ornitolog Wilhelm Wrufl prispeval svoj levji delež. Helmut Havranek, predsednik Koroške gorske straže pa kot po navadi seznanja bralce z delovanjem te organizacije, ki igra v boju za boljše okolje plemenito in koristno vlogo. V tem smislu so tudi številni prispevki iz različnih evropskih držav, ki so nakazani v rubriki „Iz evropskega sveta“. Na zaključku pa naj ponovno omenimo že zgoraj omenjeni barvni zemljevid o kakovosti koroških rek in s tem v zvezi zanimiv in poučen prispevek z obširno razlago metode raziskovanja in klasificiranja kakovosti vode.

Cena brošure „Kärntner Naturschutzblätter“ je 30 šilingov.

Lepa zmaga

V sredo 24. novembra letos so ob navzočnosti predstavnikov Avstrijskih dravskih elektrarn, direktorja dipl. inž. Philipsa, predstavnika tovarne J. M. Voith GmbH iz Heidenheima, ki je izdelala turbino, sodelujočih monterjev in tehnikov, v strojnici elektrarne Rotau, ki spada v skupino elektrarn Malta, dali v pogon prvo turbino.

Točno ob 19. uri so odprli šobe, skozi katere je z velikim pritiskom vdrla voda in začela sukati turbino. Poskuse so delali postopoma, najprej pri 50 nato pri 200 vrtljajih oziroma obratih na minuto. Ker je poskusni manever potekal v redu — vrtljaji turbine so bili mirni in brezhibni — so še isti večer pognali turbino skoro do najvišjih dopustnih obratov in tako ugotovili, da so poskusi potekali v najlepšem redu. V svrhu kontrole funkcionalnosti, je bilo priključenih celo vrsto merilnih naprav, ki so v zadovoljstvo graditeljev pokazale miren in enakomeren potek dela stroja.

Opisana naprava bo ob prehodu v novo leto 1977 že proizvajala električni tok za avstrijsko gospodarstvo in hkrati pomagala odstranjevati težave proizvodnje toka v zimskem letnem času, ko vedno primanjkuje vode. V teku naslednjega leta bodo

šle v pogon še ostale 3 turbine.

Ko bo skupina elektrarn Malta dograjena bo le-ta najzmogljivejša te vrste v Avstriji, hkrati pa se bo uvrstila tudi med najzmogljivejše v Evropi.

Most čez Labotsko dolino

Pred nedavnim je deželni referent za gradnjo cest deželni svetnik Stefan Knafli dal naročilo za izdelavo osnutka gradnje mostu, ki naj bi povezoval oba bregova Labotske doline. Nameravana gradnja mostu naj bi bil sestavni del Južne avto ceste, ki povezuje Dunaj preko Gradca s Celovcem.

Novi most bo dolg 1000 metrov in bo poleg „Evropskega mostu“ (Europabrücke) najdaljši most na našem kontinentu. Most bo dosegel maksimalno višino 163 metrov in se bo vzpenjal nad dolino Twimberggraben, nad zvezno cesto Obdacher Bundesstraße, nad reko Labot in železniško progo.

Če bodo finančna sredstva na razpolago bodo z gradnjo tega mogočnega mostu začeli prihodnjo jesen.

IVAN CANKAR

16

Zgodbe iz doline šentflorjanske

„Tako ali tako!“ si je mislil, ko je sedel pod ogledalom in se oziral po glasnem omizju, napol utopljen v tobakovem dimu. „Tam je Hojzič, ves pijan je, svinja od vseh strani, in tam je Jerina, lahkomišelnica pobič; s tem se ne bo možila, preveč je pametna; tam je tudi župan Frfila, v tobakovo meglo se skriva, ampak ne pomaga mu nič, ves svet vidi, da ni več za žentev; in še tisti ljubljanski škric je tam, tista gnida, ki bi mu še dekline ne privoščil... Le nikar se nič ne boj, Jareb; nič se ne boj in ne pij veliko; ne pij veliko in čakaj, da zleze pod mizo ta hudobni Hojzič... Glej, poljubila ga je!“

Resnično je poljubila Hojziča lepa Liza, toda v tistem hipu je omahnil na obadva komolca in je takoj zaspal. Takrat je šinila senca preko njenega obraza, kakor na jok so se napele ustnice. Samo trenotek je bil; nato je vstala. Čudno se je izpremenil njen obraz; ves lep je bil in bel; otroško se je smehljala.

Jareb je vztrepetal, zazibalo se mu je pred očmi kakor v pijanosti.

„Kje sem videl ta obraz? Kaj sem ga v sanjah videl?“

Vse drugo za sivo meglo, še svetilka je gorela zaspano, kakor iz daljave; le beli, čudolepi obraz se je svetil jasno izza megle, le nanj je lila nebeška luč; globoko pod njim so strmele pijane, začudene oči, kakor bradate, rogate glave zavrnjenih angelov pod bleščečim svetim Mihaelom.

Tolika je bila tišina, da se je Hojzič v sanjah prestrašil ter se vzdramil.

„Kam, Liza?“ je vprašal osupel in je iztegnil roko.

Liza ga ni videla, tudi ni slišala njegove plahe besede; in nikoli v življenju ni bil Hojzičev obraz tako resen in žalosten kakor v tistem hipu.

Tiho je stopila izza mize, stopila je k Jarebu.

„K tebi prihajam...“

V strahu in čudu so se spogledali; nikoli niso slišali tega glasu, nikoli enakega — prišel je nenadoma iz tujih krajev, iz daljnih spominov, tihi, komaj razločni glas zvona izza gore.

Jareb se je tresel; zmagoslavna, šumeča sladkost se je izlila v njegovo srce, toda pod sladkostjo, v globoki noči, je ležala nerazumljiva, težka slutnja, nerazločna, grenka misel, kakor črna rakev z belim križem na pokrovu. Lica so se mu svetila v lepi radosti, a ko je hotel vzdigniti roke, da bi jih razprostrl v objem, jih ni mogel vzdigniti.

„Bolan sem!“ ga je prešinilo.

In v bolni misli, ki je ležala pod sladkostjo in se je zgenila nezaželjena ob tej prijetni uri, je ugledal črno ptico, ki je zasenčila vso dolino šentflorjansko ter razprostrla silne peroti od Zalostne gore do Korena...

III

Kam lete misli, kam sanja spomin?

Dva človeka, oba mlada, oba lepa, gresta roko v roki pod kostanj. Ona je otrok; kdo jo je videl in je ni narisal devetkrat, ker jo je videl devetkrat in zmerom v svojem koprncešem srcu? Kdo je gledal njeno podobo in je pozabil nanjo in kdo se ni razveselil, ko jo je ugledal vdrug? Ofelija ji je bilo ime nekoč, tudi Margareta, celo Francka in Hanca. Kakor je izpremenila ime in obleko, takoj so jo spoznale vse ose in so jo pozdravile.

Ofelija je bila ona; on ni bil Hamlet, temveč Polonij. Besede in misli so bile Polonijeve, Polonijev je bil glas in pogled; samo obraz je bil mlad in gospodski, ampak tudi Polonij je bil nekoč mlad, predno je videl podlasico na nebu.

Lep večer je bil, kakor so lepi pomladni večeri v senci kostanjev.

„Strahoma sem prišla nocoj!“ je govorila Ofelija. „Še zdaj, ko si ti poleg mene in me držiš za roko, me je strah.“

Polonij je molčal.

„Tudi tvojega molka me je strah in tudi tvojega pogleda, ki ni tako blag, kakor je bil zmerom. Reci lepo besedo, da bo moje srce utolaženo.“

Polonij je molčal.

Stala sta pod košatim kostanjem, globoko v senci; stisniti se je morala k njemu in stopiti na prste, da je razločila natanko njegov obraz.

„Kako si bled, kako hladan je tvoj obraz! Mrzla misel je v tvojem srcu, zato molčiš! Govori, da mi srce ne umrje od bojazni!“

Polonij se je narahlo in ljubeznivo izvil njenim rokam in je izpregovoril.

„Nerodnost je velika in razodeti ti moram, draga Ofelija, da sem v skrbeh. Tako in tako: sedanjost je lepa, res lepa, toda Bog vedi, kaj nama dodeli prihodnost!“

Ofelija je izpustila njegovo roko.

„Kdo je govoril? Zdaj nisi ti govoril, niso bile tvoje besede! Več nisi, kakor si bil; drugače je tvoj glas, tvoj obraz mi je neznan, še tvoja roka je ležala drugače v moji, kakor prej, tvoji prsti se niso hoteli okleniti mojih. Ne ljubiš me!“

Polonij je bil v veliki zadregi, dasi je bil še mlad in ni še bil ugledal podlasice na nebu.

„Kako moreš trditi, Ofelija, da te ne ljubim, ko sem ti že tolikokrat in tako svečano dokazal svojo ljubezen! Pomisli, Ofelija, da sem te bil takorekoč vzdignil k sebi... par stopnic višje, nego si stala poprej... saj veš... tako in tako... Jaz sem zdaj praktikant, lepo kariero imam pred seboj, zato ker sem soliden in zmožen človek... tudi oče hrani zame par lepih tolarjev in star in bolehav je že siromak... in teta Hana tudi nima prazne skrinje in tudi ona že kašlja... Vse to, glej, in vendar sem te bil izbral svojemu srcu...“

Ofelija je stala pred njim vsa mirna, okamenela in je strmela vanj s širokimi očmi.

„Kaj si ti to govoril?“

Polonij je bil užaljen.

Otrok je premalo samostojen

Moja hčerka bo čez tri mesece dopolnila 7 let. Končala je prvi razred s prav dobrim uspehom. Toda z otrokom sem imela vse leto težave. Stalno sva ji z možem pomagala pri nalogah, pri oblačenju in pospravljanju. V ilustracijo naj vam povem, da si še ne zna zavezati čevljev in se sama obleči. Deklica tudi ni odločna in pogumna. To, kar je drugim otrokom lahko in jim ne dela nobenih težav, se moji punčki ponesreči. Če jo opazujem pri igri, se zgodi, da se raznim obveznostim raje izogne, da se ne bi drugi otroci iz njenih neuspehov norčevali. Imam pa občutek, da to povzroča pri otroku še večji strah. Tudi učiteljica mi je povedala, da je deklara v razredni skupnosti osamljena. In tako je sošolke hotele ali nehoti prezreti pri igri. Le kako naj ji pomagamo?

Vprašanje, ki nam ga zastavljate, bo zanimalo tudi druge starše. Čeprav so podatki, ki nam jih v pismu posredujete, zelo skopi, vam bom poskušali nanje odgovoriti.

Najprej je potrebno, da ugotovimo osnovne vzroke v otrokovi osebnosti, hkrati pa tudi v njegovi okolici. Vaša hčerka še nima 7 let in je že končala prvi razred. Iz vsega kar ste povedali je razvidno, da je vstopilo 1 leto prezgodaj v šolo. Bila je sicer duševno zrela, ni pa ustrezala njena življenjska (kronološka) starost, niti ne socialna zrelost. Da je otrok duševno bil kos snovi prvega razreda, potrjuje delno tudi učni uspeh, ki pa je bil dosežen z vašo pomočjo. S socialno zrelostjo mislimo tu predvsem na samostojnost otroka, da lahko opravlja sam postavljene naloge, da ima boljše vztrajnost, pozornost, da je sposoben se vključiti v skupno delo itd. Ker pa otrok vseeno temu še ni bil dozorel, so se pojavile težave, ki jih v pismu omenjate. Prepričana pa sem, da je nekaj vzrokov tudi v otrokovem okolju oziroma v vzgojnem pristopu do otroka.

Kaže, da vaša hčerka v predšolskem obdobju z vašo pomočjo ni osvojila navad, ki so potrebne za otrokovo samostojnost. Dokaj pozno je že, da bi sedaj pričenjali znova, saj bo otroku tako nasilno učenje povzročilo odpor, toda poizkušajte zlepa, ne z razburjenostjo. Otrok se naj najprej na svoji punčki v igri nauči zavezati pentljo, nato pa naj poizkuša pri sebi. Omeniti moram, da si to spretnost s pomočjo staršev otrok osvoji že v 4. letu.

Na samostojnost privajajte hčerko počasi in tudi sami takrat ob otroku nekaj delajte. Zelo dobro pa bi na deklico vplivala vključitev v šolsko varstvo ali otroško varstvo izven šole, kjer bo deklara delala ob nasvetih izkušenega pedagoga.

Prav tako pa bo na ostale težave, ki jih omenjate pozitivno vplival tudi kolektiv, saj je v taki ustanovi vsak otrok stalno aktiven. Na ta način postaja samostojnejši in tudi njegova lastna aktivnost se počasi razvija. Toda kljub temu vam priporočam, da pridite še na posvet v ustrezno svetovalnico za otroke, kjer se boste posvetovali še z otroškim zdravnikom in psihologom.

Prepričana pa sem, da boste pri otroku veliko dosegli, če mu ne boste brezpogojno zapovedovali, temveč se naslanjali na razumevanje in prepričevanje otroka. V takem primeru, se bo otrok sam potrudil in vsi trije boste srečni, deklara pa se bo uspešneje vključila v razredno skupnost.

Nosečnostne težave

Redko katera ženska ne občuti spremembe apetita v nosečnosti. Veliki večini se apetit poveča v drugi polovici nosečnosti in ga tudi ne more ukrotiti. Take navadno veliko jedo in se redijo, kar pa ni zdravo. Precej je tudi žensk, ki apetita nimajo in so zato nesrečne. Zdravniki so glede tega skrajno veseli — kilogrami se ne bodo nabirali, nosečnost bo potekala normalno, mati in otrok bosta kljub slabšemu apetitu dobila vse, kar potrebujeta.

Druga podobna težava je sprememba okusa. Kaže se v tem, da si nosečnica močno želi določenih jedi, npr. kislih, slanih ali takih, ki jih njeno telo potrebuje.

Pogosto se javlja vrloglavica, ki je posledica večje občutljivosti vegetativnega živčevja. Ženski priporočamo zato predvsem sprehode na svežem zraku.

V glavnem so to težave, ki se oglašajo v začetku nosečnosti in minejo same od sebe. Navadno tudi niso zaskrbljujoče.

Glavobol nas že bolj skrbi, zato prizadevi nosečnici pogostejše kontroliramo krvni pritisk.

In kako je s spanjem? Nekateri nosečnice bi kar naprej spale, druge pa obratno trpijo za nespečnostjo. V takšnem primeru lahko pomaga samo zdravnik. Nikakor naj žena na lastno pest ne seže po pomirjevalu ali uspavalu.

Tudi zaprtje je pogosto. Ni zaskrbljujoče in je prehodnega značaja. Ker zaprtje vendarle lahko traja dlje časa, priporočamo, da ženska uživa presno zelenjavo, presno pa tudi posušeno sadje, kruh naj izbira med rženim ali ovsenim.

V začetku nosečnosti ženska zelo pogo-

sto hodi na vodo, enako tudi nekaj dni pred porodom. Tudi to je prehodnega značaja in naj je ne skrbi.

In še o strijah. Le-le zdravnikov ne zaskrbljujejo, nosečnice, posebno prvesnice, pa zelo. To so rdeče vijoličaste lise, ki se pojavljajo po trebuhu, stegnih in dojkah. Te spremembe so mnogo bolj izrazite pri močnejših ženskah in svetlolaskah, vzrokov zanje pa ne vemo. V nosečnosti ne priporočamo nobenih masaž kože. Strije po šestih mesecih postanejo belkasto srebne in take ostanejo vse življenje.

Ženska postane čisto tudi zelo temno pigmentirana maska, ki po porodu izgine.

K temu so mnogo bolj nagnjene temnolaske. Nastanek čezmerne pigmentacije lahko zmanjšamo oziroma preprečimo z uživanjem visokih doz vitamina C, ki ga je dovolj v svežem sadju in zelenjavi.

O čem pa še tožijo ženske v poznejši nosečnosti? Zlasti proti koncu, v t. i. devetem lunarnem mesecu ženska pogosto težko diha. Te težave so prehodnega značaja — in čim bliže je termin poroda, tem lažje diha, ker se vrh maternice začne spuščati navzdol.

O bolečinah v križu smo že pisali — pa ponovimo še enkrat — hrbtna mišičnina je v nosečnosti čezmerno obremenjena in se zato tudi bolj kot običajno utrjuje. Tu pomaga predvsem počitek in ležanje.

Občasno se pri nekaterih ženskah pojavi krvavitev iz dlesni — to je posledica silovitega razmnoževanja krvnih žilic v dlesnih — ni nič nevarnega in hitro mine. Enako nenevarne so krvavitve iz nosa.

Ruski čaj

Ruski čaj je zelo občutljiva pijača. Njeno fino aromo s pravilno pripravo še izboljšamo, s slabo pa jo skoraj uničimo. Kuhamo ga na dva načina. Lahko ga samo v vrčku poparimo, kar nam da boljšo pijačo, ali ga vržemo v lonček z vrelo vodo in pokrijemo.

Najboljši vrčki so iz porcelana, stekla ali fine keramike. Preden denemo vanje čaj, jih oplaknemo z vrelo vodo, da se posoda ogreje. Na 1 l vode računamo 3 do 4 zravnane lističke čaja. Voda, ki jo zlijemo na čaj v ročki, mora dobro vreti.

Plemenite čajne vrste pustimo 4 minute, če se izlužujejo dlje, se začne izločati črslaste snovi, ki grene. Tako ravnamo z vsemi plemenitimi čaji, kot so gruzinski, indijski in ceylonski. Preden čaj iz ročke nalijemo v skodelice, ga premešamo, da se odloži z listov eterično olje. Kovinske posode so za kuhanje čaja neprimerne, ker slabo vplivajo na njegov okus.

Pri pomivanju posode za kuhanje čaja ali ročke ne odstranjujemo rjavkaste usedline — patine, le-ta čaju še poveča aromatičnost. Posoda tudi ne sme priti v stik z masčobo, zato jo pomivamo ločeno od druge posode.

Čajine lističe hranimo le tedaj v kovinski skatli, če je še v originalni embalaži, sicer pa je veliko boljša porcelanasta ali steklena. Steklena mora biti temna, ker svetloba čaju škoduje. Ko jemljemo čaj iz posode, ga ne smemo z vlažno žlico, prav tako ne smemo posode nagniti tako, da bi jo dosegla para.

Čaj je pijača, ki bistri duha in ustvarja dobro razpoloženje. Ponudimo jo vročo ali dobro ohlajeno z limono, vinom, žganjem, mlekom in sladkorjem. Izrednega okusa pa je mrzel čaj, ki smo ga začinili z vanilijo, klinčki in nekaj kapljicami mandeljnovnega olja. Kuhan na mleku in pomešan z rumenjakom je izredna osvežilna pijača.

In še nekaj, na kar zelo radi pozabljamo — zobje. Včasih je veljalo pravilo „ena nosečnost — en zob“. Sedaj vemo, da le ni tako, ker se je spremenil način življenja in predvsem prehrane. No, kljub temu priporočamo, da nosečnica redno obiskuje zobozdravnika.

Nosečnost ne prinaša samo telesnih, temveč tudi številne duševne spremembe. Tudi te so prehodne. Predvsem pri psiholabilnih ženskah pride do sprememb razpoloženja, včasih celo do depresivnih stanj. Seveda igra pri vsem tem najbolj pomembno vlogo odnos ženske do pričakovanega otroka. Če si ženska otroka želi — bo vse težave lažje prenesla; če pa si ga ne želi, lahko pride do hudih psihičnih motenj. Vzrok psihičnih sprememb je treba iskati tudi v njenem okolju.

Nosečnica naj vseh teh sprememb ne jemlje kot bolezensko stanje, saj po porodu minejo same od sebe. Če se kažejo v res hujši obliki, pa naj le potoži svojemu zdravniku, ki ji bo najbolje svetoval.

Drobni nasveti

- SLAB DUH odpravite iz omare, če jo znotraj umijete s precej močno raztopino hipermangana. Omara je po pranju treba pustiti nekaj dni odprto, da se temeljito posuši. Če pa je notranjost politirana, se tega načina ne moremo poslužiti, ker bi škodovali polituro. Zato si pomagamo z gorčično moko. Stresemo jo v široko posodo, ki jo postavimo v omaro ter pustimo tam nekaj dni. Gorčična moka bo posrkala neprijeten vonj. Če je treba, moko še menjamo, nato pa omaro dobro prezračimo.
- APNO spravimo z lesenih tal s kisom, posebno trdovratne madeže z vročim.
- ČRNILO spravimo z lesa najhitreje z limonino kislino in toplo vodo.
- MADEŽE od strojnega olja na tkaninah, kamor pridejo na šivalnem stroju, odpravimo, če jih potresemo s koruznim škrobom ali s smukcem. Čez nekaj časa namazano mesto zbršimo ali skrtčimo.
- ŽELEZNE PREDMETE najlažje očistimo z v nafto namočeno krpo.
- PREDPRAŽNIK varuje stanovanje blata in prahu. Vendar ga je treba vsak dan dvigniti in temeljito očistiti. Delo si olajšamo, če jih ob suhem vremenu podložimo s papirjem, da ostane prah na njem. V mokrem času pa moramo zamenjati moker predpražnik s suhim. Zato jih moramo imeti več. Le tako bo ostalo blato in prah izven stanovanja.

„Seveda sem jaz govoril, kdo drugi? Kaj jih je toliko, ki se pogovarjajo s teboj? Ne zameri, ampak le razložiti sem ti hotel, da je zelo čudno in celo nevhvaležno, če dvomiš o moji ljubezni. Pomisli, da ni tako lahko, ubogati svoje srce in ljubiti, kamor kaže ta nezanesljiva vetrnica. Jaz, ki sem spodoben človek, sem ubogal vetrnico, ker sem si mislil: če gre veter od juga, zakaj bi ne šel z jugom? Kajti zmerom, tudi v neznatnih stvarih, celo v ljubezni, je nevarno in nespametno, da bi se meril človek z vetrom!... Če bi se bil meril z njim, kaj bi se zgodilo? Vzdihoval bi jaz in tudi ti bi vzdihovala — neprijetna, črna senca bi ležala pred pragom moje kariere. Zdaj pa leži tam lep spomin in to je dobro znamenje!“

Tako je govoril Polonij in je bil vesel svojih besed. Ofelija se je smehljala, kakor se smehlja otrok, ki posluša osorno svarjenje iz ljubljanih ust in ne verjame osornosti, ker vidi samo ljubljeno, tolikokrat poljubljeno usta.

„Mislija sem, da si hud name ali da si žalosten; zdaj vidim, da si prijazen in vesel, ker se šališ z menoj. Govori dalje, tudi jaz bom govorila veselo!“

Polonij je spoznal, da so njegove besede, kakor so bile natanko in lepo umerjene, napravile čisto drugačen učinek, nego bi se spodobilo. Strnil je obrvi, z nemirnim pogledom se je ozrl na Ofelijo.

„Glej, resnično me ljubi!“ se je prestrašil.

In ko se je prestrašil, je pomislil nadalje: „Ker je očitno, da me ljubi, bi bila izgubljena in zapravljena vsaka pametna beseda. Zaljubljen človek je kakor otrok, ki si je zaželel bonbonov in kriči in ne mara drugega nič, ne palač in ne gradov in ne vseh bogastev tega sveta, temveč samo in edino bonbone. Kaj bi človek še govoril? Nespametno bi bilo še razlaganje in prekanjanje, zakaj očitno je, da bo otrok kričal in da bo zahteval bonbonov in drugega nič. Zakaj bi mu ne dal bonbonov, da bo tiho?“

V svoji urni pameti je premišljeval Polonij in je dobro premislil.

„Nisem se šalil!“ se je sklonil k Ofeliji in ljubezniv je bil njegov glas. „Glej, kadar mi je nerodno pri srcu, so tudi

moje misli zmedene in nespodobne. Če so bile nespodobne nočoj, tedaj si misli, da jih nisem govoril in da se ti je samo sanjalo. Tudi jaz bom mislil, da mi ni bilo nerodno pri srcu in da so le težke, ne še pozabljene sanje legle na mojo pamet in na moj glas. Tako in tako... Glej veselo, Ofelija, in nasmehni se!“

Ofelija se ni nasmehnila, tudi veselo ni pogledala in njene roke, ki so visele ob životu, se niso zgenile.

„Bolj resničen je bil prej tvoj glas!“ je izpregovorila tako tiho, da je komaj slišal njeno besedo in da je razumel bolj natanko, kakor če bi bila vzkliknila.

„Prosil sem te oproščenja, razložil sem in razžaljena si!“ Šele zdaj se je nasmehnila Ofelija. Nasmehnila se je, in ko je izpregovorila, je bil zelo miren, globok in tih njen glas.

„Koliko je bilo že besed, koliko si že govoril, dragi, koliko sem govorila jaz! In vendar je bila potrebna ena sama beseda. Samo zato si prišel nacoj, poslednjikrat si morda prišel, samo zato, da bi izpregovoril to edino besedo. Ves čas, ko si stal tam in si molčal, ves čas, ko si me gledal s tem hladnim pogledom, ki ga še nisem razumela, ti je bila v srcu tista beseda in ti je bila na jeziku. Dragi, zakaj je nisi izpregovoril?“

Polonij je bil še v globlji zadregi, ves zlovoljen je bil, zakaj resnično že ni bil ugledal podlasice.

„Več razume, nego je potreba, da bi razumela! Kadar ženska ljubi, je modrijan, porok in vedež!“ je pomislil in je izpregovoril takoj z zelo resnim in očetovskim glasom.

Roko mi daj, Ofelija, v oči mi poglej! Kaj ni ljubezni v njih?“

Čudo je — iz besede same, iz prazne, se porode solze, zasije luč. Sijale so njegove oči in so bile solzne.

Ofelija je vztrepetala.

„Verjamem ti, dragi, in ti ne verjamem. Zdaj so se zasvetile tvoje oči, kakor so se svetile nekoč; tvoj glas pa ni bil tisti, senca je bila v njem, razločno sem jo videla, kakor vidimo senco pod kostanjem, ko je sam še ves v večerni zarji. In tudi tvoj smehljaj ni tisti; mrtev je, kakor od kamena;

tako mirno se smehlja podoba, ki je nad oltarjem. Ne zameri mi nikar, da te ogledujem kakor blago, ki mi ga ponuja žid. Ko si me ljubil, sem gledala v tvoj obraz kakor v ogledalo, ki mi je vračalo moje lice in moje srce, oboje stokrat razsvetljeno od tvoje ljubezni. Oprosti mi, da gledam v to ogledalo tudi zdaj, ko mi ne vrača drugega nego bridkost in moje solzne oči!“

„Lep je večer, tudi njen obraz je lep in moje srce je slabotno!“ je prešinilo Polonija. „Zgodi se torej v božjem imenu!“

Stisnil je roko Ofeliji. „Oklenil si se moje roke kakor še ne nočoj, ampak mrzla je tvoja roka!“

„Čuj, Ofelija! Brez nadaljnjih besed! Med nama je bila senca nočoj, kakor da bi govorila preko plota. Zatorej je bolje, da molčiva, da greva s tihim slovesom, ti na desno, jaz na levo...“

„Za zmerom!“ Krepkeje ji je stisnil roko, globlje se je sklonil.

„Do jutri... Daj mi roko in tudi ti me stisni krepko, da bom čutil gorkoto tvoje dlani... Postoj! Še tvoje oči, daj, da pogledam... resnično, lepe so tvoje oči! In zdaj zbogom... mračni se že, noč je pod kostanji...“

Polonij je bil takrat še mlad, zato je bil zelo uren in previden; poljubil je Ofelijo na ustnice in je utonil v temno alejo, predno je Ofelija vzdignila roke, da bi jih položila na njegova lica...

To je bil prvi večer.

Drugi pa je bil lepši.

Mračilo se je pod kostanji, prostrana ravan pa je bila še vsa v soncu. Ob vznožju holmov, pod bleščočim večernim nebom krepko in temno začrtanih, je ležalo mesto, tako nežno in čistobelo, kakor gosposka igrača. Od mesta in preko ravni se je vila globoka tiha struga v senci vrb, ob strugi se je svetila ozka bela pot. Tja je gledala Ofelija, na tisto belo pot, taj so bile učarane njene oči.

(Dalje v prihodnji številki)

Se zdaleč ne gre le za „jezikovno poizvedovanje“ (= Sprachenerhebung), ki so ga na avstr. Koroškem opravili pred slabima dvema tednoma (14. 11.). Tudi ne za naivno navijanje, kako se je pri sosedih vse prav in lepo izteklo, s tem, da je velika večina, npr., avstrijskega prebivalstva zelo dezinteresirano odgovorila na to vsedrjavno anketo (26,9 odst. udeležba) in da je bil odstotek ravno na Koroškem znatno višji (86,3), a se je bojkot manjšine vendarle posrečil: baje so dunajski statistični uradniki kar peš našli 2600 koroških Slovencev — kar je res neznanost v primerjavi z okoli dvajset tisočimi pri popisu 1971.

Da bo resnici vsaj približno zadovoljeno, naj mimogrede označimo okoliščine, v katerih se je dogajalo omenjeno statistično poizvedovanje, s katerim naj si avstrijske oblasti oskrbe orientacijske podatke za uresničevanje določenih, manjšini namenjenih varstvenih ukrepov.

Po 21 letih so se naši severni državni sosede lotili urejevanja manjšinske zaščite tako, da ne sledijo niti

slušnejši. Seveda pa vemo tudi še za nastope v širokem svetu, za predavanja in pojasnjevanje predsednika Heimatdiensta v Bonnu, za pohod koroških deželnih ljudi v New York. Ob tem prizadevanju pa je eden študentov iz dunajskega slovenskega kluba omenjal, kako so obiskovali razni vaški velmože na koroškem podeželju tiste ljudi, ki uživajo „rento“: neke vrste socialno podporo, in povezovali izjavo o materiščini s to socialno „RENTO“; to so delali že od nekdaj.

Vprašujemo se, kako je mogoče pridobiti objektivne podatke o nekem dejstvu, o objektivni, znanstveno strokovno natančno opredeljeni stvari, kategoriji, če zadevo premakneš v volivnost. Toliko je stvar bila svobodna, da se lahko pač vsakdo sam odloči, in je celo zavarovan pred javnostjo. O tej zavarovanosti in tajnosti pri tej registraciji sta govorila tako zunanji minister kakor kancler.

Vprašujemo, kakšna je lahko svoboda človeka in dežele, če se moraš umakniti v celico, kjer skrivaj

povsem določen začetni jezik, ne glede na to, če ga ta čas oseba še govori ali ne. Še bolj očitno opozarja na avstrijsko stransko pot v primeru uradnih poimovanj materiščine, opredelitev izvedencev, ki so pripravili skupne znanstvene poglede na vprašanje materiščine in njenega pomena pri pouku v okviru Unesca in se to glasi: *Langue maternelle ou langue de naissance: langue qu'une personne acquiert au cours de ses premières années et qui devient normalement son instrument naturel de pensée et d'expression*. (Materiščina ali rojstni jezik: je jezik, ki ga pridobi oseba v svojih prvih letih in ki postane normalno njegovo naravno sredstvo misli in izražanja.)

Le toliko o jezikovnem poizvedovanju v zvezi z jeziki drugih narodnosti (glede na prevladujočo, ki govori nemški jezik) v sosedni republiki.

Zdaj pa še k bojzani, ki jo izražal pisec v socialističnem teoretskem glasilu (Franz Dotter, Das vielschich-

POIZVEDOVANJE

Ob preštevanju na Koroškem in po njem

črki niti ne duhu določil, izraženih v čl. 7, in so opustili tudi dogovaranja s tistimi, ki so jim ta določila namenjena, ter so s „pravilom večine“ (sporazum v parlamentu zastopanih strank) manjšinam vsilili štetje, zakon o narodnostnih skupinah, pustili v veljavi dosedanja manjšinski šolski zakon za Koroško, ki ni ustrezen (tudi ta zakon pogojuje ugotavljanje manjšine). Po okolišni poti pa so za prihodnje poslabšali položaj v tem šolstvu z zakonsko novelo k zakonu o prevodbi plač, ki dopušča, da odslej vodjem dvojezičnih šol ne bo treba več izkazati znanja slovenske izpitom (tudi to je bila zahteva nacionalističnih koroških krogov, ki jih združuje Heimatdienst).

Pripravo na uradno poizvedovanje so spremljali pritiski vseh vrst, od izjav deželnega glavarja, da bodo uveljavljali določila kljub bojkotu in kakršni že koli bodo rezultati, naj si jih manjšina pripiše na svoj račun (takšno je tudi stališče Heimatdiensta), do ponujanih informacij pri uradu zveznega kanclerja; reklamo za pojasnila je posredovala večina množičnih občil — do nalepk in značk z geslom: *Ich stimme deutsch*. Manjšinci so se znašli z njihovimi avstrijskimi solidarnimi nemško govorečimi prijatelji kvantitativno nujno v manjšini. Seveda tukaj ne nameravamo naštevati vseh bolj milih ali bolj osornih, celo grozečih nagovarjanj neposlušnim manjšincem: Slovincem in Hrvatom; vsega tega je bilo na pretek, tudi z zelo visokih balkonov so jim dostikrat požugali. Vse to v okoliščini toliko poudarjane svobode, legalnosti in demokracije.

Pri tem so na Koroškem znova proglasili plebiscit, spremenili poizvedovanje, vsaj skušali so, in se jim je delno to tudi posrečilo — v razporeditve: slovensko — nemško, za ali proti domovini in še za kaj, npr. sever naj prisloži na pomoč ogroženemu južnemu delu države itn. V to so bile družno vključene tri stranke dogovora o preštevanju. Hkrati so se dogajale še bolj nečedne stvari.

Vsaj tako smo izvedeli iz časopisa, da so se vladajoči sodrugi temeljito prizadevali in se morebiti še, da bi poiskali manjšini ustrežnejše voditelje, ki bi bili razumnejši in po-

zapišeš, da govoriš eno ali drugo materiščino?

Kakor vidimo, so množice avstrijskih ljudi dobivale različen poduk, ki pa je bil vendarle enosmeren, z izjemo, kot smo že omenili, pojasnil manjšin in pogumnih z njimi solidarnih skupin Avstrijcev nemškega jezika.

Vendar pa bo prav, da še opozorimo, kakšna je bila tako imenovana strokovna zasnova, ki je bila še sama na sebi strokovno nezadostna, nezanesljiva in vprašljiva.

Uradne definicije materiščine. Avstrijci so v pojasnilih k zakonski noveli za ugotovitev jezikov alogeni manjšin (dne 7. 7. 1976) navedli, da gre za ugotovitev družinskega jezika: nemškega, hrvaškega, slovenskega, madžarskega ali še kakšnega; to pa je tisti jezik, ki ga oseba v svoji družini uporablja izključno ali pretežno. Omenili smo, da so v Avstriji pretežno vpraševali po občevelnem jeziku; ob družbeni prevladi nemške narodnosti so s tem povečali tudi število nemško govorečih. Bolj neposredni so bili nacisti, ki so definirali materiščino kot jezik, ki ga človek uporablja v vsakdanjem življenju (1939); prva in druga opredelitev sta si blizu, vsaj zaradi pretežne rabe jezika. Za kvaliteto je oddaljena definicija, tokrat materiščine v pojasnilu k zakonu o narodnostnih skupinah; tudi ta zakon so sprejeli hkrati z omenjeno novelo dne 7. 7. 1976. V tem primeru pa pojasnjujejo, da je to v družinski povezanosti s tradicijo utrjeni jezik, ki je še v rabi; z dopolnilom, da gre za jezik, ki ga dejansko govore narodnostne skupine v Avstriji — npr. gradiščansko hrvaščino in ne hrvaško nasploh. Videti je, kakor da zakonodajalec ne bi bil dovolj pozoren in si je hkrati sam ustvaril zmedo z omenjenimi opredelitvami. Predvsem pa sta obe opredelitvi daleč od sugestij znanosti in napotkov statističnega urada Združenih narodov za popis 1970-71, v katerih je opredelitev materiščine na prvem mestu priporočila in se glasi: materiščina je jezik, ki ga posameznik običajno govori v domačem krogu in v zgodnjem otroštvu. To je skrajšana definicija znanstvenega pojmovanja, da gre za

tige Problem, Zukunft, 1976, oktober), boji se namreč, da bo „po nesrečenem preštevanju prišlo na Koroškem do zaostrenega položaja“, pri katerem ne izključuje, „da bi se lahko razvijale zavestne usmeritve, nasprotne Slovincem, češ da gre za neposlušne ljudi, ki povzročajo nemir v deželi“. Dalje, da teži Heimatdienst k temu, da bi potisnil Slovence v neke vrste geto, namreč učence dvojezičnih šol, medtem ko se želi hkrati polastiti tudi še vodstev dvojezičnih šol. Pisec daje na kraju le splošen odgovor — v dolgoročnejših ukrepih vidi namreč neko obliko reševanja manjšinskega vprašanja v koroškem primeru.

Ne da bi se lahko tukaj spuščali v njegove in njegovih sodrugov zelo zanimive ugotovitve, v katerih med drugim zasledimo zelo bistveno misel, kako se na Koroškem „materialno pospeševanje kombinira z duhovnim preganjanjem“ — naj zapišem, da bi iz vrst socialistov pričakovali analitičnost, vsaj toliko, kolikor je srečamo prav v Dotterjevem prispevku. Predvsem pa gre za neposredno pomoč in angažiranost avstrijskega delovnega človeka.

Tudi kar zadeva bojzani, ki jih omenja, jih nikakor ne kaže podcenjevati, strokovni spremljevalec razvoja na Koroškem jih najde od daleč še kopico. Predvsem pa je lahko v skrbeh, če npr. zakonska novela sama odpre pot nacionalističnim orientacijam — ali obratno, kar pa vsaj za ves avstrijski prostor ne drži, da bi tovrstni provincialni šovinizem imel tolikšen vpliv?

Kakor že koli. Kljub možnim inverzijam! Ustvarjeno zaveznitvo solidarnih avstrijskih ljudi nemškega jezika s pravicami alogeni skupin v državi, preizkušnja mlajšega rodu slovenske in hrvaške manjšine in tudi vse večje zanimanje in bolj vsestranska informiranost v samem okolišču in v svetu omogoča določeno bolj učinkovito moralno politično podporo — vse to že nasprotuje omenjenim bojzanim — na katere pa morajo biti pozorni vsi tisti, ki so za sožitje in strpnost med sosednimi narodi.

Drago Drušković
(Naši razgledi, Ljubljana)

„Koroška stvarnost“

v sliki — karikaturi

ZA GUTE STIMUNG
BOMO MINIEREN
EIN AL PA ZWEI
PARTISANESPOMENIKEN!

DA BO MOGLA DIE POLIZEI NA EINE KLEINE HELIKOPTER-PROBIERUNGSSHERLOCKHOLMESINSPIZIERUNGAUSFLUGREISE

TECHNISCH INTERESSANT:

DAS IST EINE ALTDEUTSCHE
Čežanamaschine
Z NJO IZVAJA HERR MINISTER DR. PAHR
SVOJE VIRTUOZNE FUGE UND VIJUGE
PRI INTERPRETIRANJU AVSTRIJSKE
DRŽAVNE POGODBE

**MI NISMO
neonacisti!
MI SMO
nacisti
iz prve roke**

Dogodki na Koroškem, posebno v zadnjih mesecih, so bili v tisku pogosto prikazani in komentirani tudi v sliki — ne le v fotografiji, ampak prav tako v risbi-karikaturi. Tako je na primer tudi mladinska revija „Mladina“ (glasilo Zveze socialistične mladine Slovenije) posvetila tem vprašanjem poleg vrste člankov še celo stran karikatur, s katerimi je duhovito in posebno impresivno opozorila na stvari, ki se dogajajo na Koroškem. Iz te zbirke „slikovnih komentarjev“ ponatiskujemo majhen izbor tudi v našem listu.

Župan hoče tolmača za slovenščino

Na torkovi seji občinskega sveta mestne občine Pliberk, je že kar na začetku zastopnik Enotne liste (EL) Jože Partl s svojim jednatim prispevkom v slovenščini močno razgibal frakcijske fronte, kar je povzročilo zanimivo izjavo župana Morija (OVP), da bo občina v bodoče ob podobnih primerih morala priskrbeti tolmača.

Kot po navadi so nekateri mandatarji spet pogrešali podžupana inž. Kristana (SPÖ), ki kot zgleđa, prav tedaj ni navzoč, če so na dnevnem redu košljive stvari njegovega referata za gradnje.

Zadeve, katere se je lotil občinski odbornik Partl „obdelujejo“ v pliberški občinski sobi že nekaj let: Namesto mlake v območju nekdanje bistriške občine naj bi nastalo umetno jezero — „Breško jezero“. Ta načrt je hotel uresničiti bistriški župan Winkl (SPÖ), sedaj podžupan v Pliberku, že pred desetimi leti.

To jezero je politično jezero, tako je dejal Partl, kajti nekateri, zlasti s strani socialistov, spravljajo ta problem vedno spet v debato, kakor se

jim pač to zdi potrebno. Čudno je tudi to, da je bila pred kratkim v tej zvezi izvedena podpisna akcija, očitno naperjena proti Partlu, saj edino k njemu nihče ni prišel. Lastniki mlake in zemljišč ob njej, ne želijo nič drugega kot konkreten sklep občine ali da se naredi jezero ali da se mlaka izsuši. Občina naj bi dokazala svojo pripravljenost z določenim ukrepom npr. da zgradi pot do mlake. Občinski odbor je končno sklenil, da se bo treba najprej pomeniti z okoličani in da bo občina financirala strokovne predpisekave.

Ker je zastopnik EL svoje stališče podal v slovenščini, so se nekateri pritožili, da ne razumejo in da naj Partl to pove tudi v nemščini. Mandatarji EL so bili mnenja, da prevajanje ni njihova naloga, nakar je župan Mory dejal, da bo pač v bodoče treba poklicati tolmača. Iz vrst OVP je bilo slišati pikro pripombo — saj imamo dosti denarja. Županova izjava pa je v toliko pozitivna, da pomeni spoznanje upravičenosti zahteve slovenskih občanov, da lahko govorijo tudi na občini slovensko. Vsekakor precejšnja razlika v primer-

javi z mnenjem boroveljskega župana (SPÖ)! Problem je samo v tem, da mora uradnega tolmača občina plačati sama. In prav to obremenitev občinske blagajne, bodo nekateri, kakor je bilo že slišati, očitati slovensko govorečim mandatarjem in jih tako spet postavili na zatožno klop. Pravilna rešitev mora torej biti le v tem, da občina sama nastavi takšne osebe v upravi, ki znajo oba jezika. Občinski svet je sklenil tudi uredbo o izvažanju smeti, tako, da bodo tudi v pliberški občini uredili odvažanje smeti po vzorcu drugih občin, kjer je to obvezno uvedeno, seveda proti plačilu. Odbor za varstvo okolja, ki ga vodi mestni svetnik Stanko Vavti (EL) je že mnogo prispeval k ohranitvi čedne narave.

Poleg dodatnega rednega in izrednega proračuna so občinski mandatarji sprejeli še razne druge predloge. Tako so npr. razpravljali o neprimerni ureditvi oskrbe z vodo, o površni kalkulaciji in zapravljanju občinskih sredstev itd. V več primerih so bile pristojnosti nejasne, kar je povzročilo precejšnje razburjenje med frakcijami.

mo znanega pisatelja — 20.15 Srečanje med živaljo in človekom — 21.05 Ljudje ali šleve? — 21.50 Hiša na Eaton Place-u — 22.35 Poročila in šport.

SREDA, 15. 12.: 9.00 Rdeči avtobus — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Zvezni prezident — 10.55 Smuk za ženske — 17.00 Predstava Dunajskega lutkovnega gledališča — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Čikago medvedek & Co. — 17.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Tako dobri prijatelji — 21.35 Poročila in šport.

ČETRTEK, 16. 12.: 8.55 Slalom za ženske — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otro-

PRIREDITVE MESECA DECEMBRA

■ v četrtek 16. dec. 1976 ob 17. uri, **Različno pečivo:** toplo in mrzlo

■ od petka 17. dec. 1976 ob 18. uri do nedelje 19. dec. do 14. ure, **Svoboda in odgovornost.** Dnevi srečanja za dekleta med 15. in 18. letom

■ od ponedeljka 27. dec. ob 9. uri do srede 29. dec. do 18. ure **Življenje v dvoje.**

Katoliški dom prosvete SODALITAS, 9121 Tinje

Sovjetska kritika

Kreiskyjevega antikomunizma

V kratkem času že drugi je bil avstrijski zvezni kancler in predsednik SPÖ deležen ostre kritike s strani Sovjetske zveze. Pred tedni si je kritiko „zaslužil“ s tem, da je v svojem očitnem navdušenju ob 200-letnici Ameriki tej državi pripisal tudi kar vse zasluge za osvoboditev Avstrije izpod nacizma (kakor da ostalih treh vele-sil sploh ne bi bilo in vseh tistih držav, katerih narodi so se borili proti fašizmu!). Zdaj pa so v Sovjetski zvezi vzeli „na piko“ njegov militantni antikomunizem.

Boris Ponomarev, sekretar CK KP SZ, je v reviji „Komunist“ objavil članek, v katerem ugotavlja, da socialistična internacionala že dolgo časa odklanja predloge komunistov za sodelovanje naprednih sil v boju za mir in socialni napredek. Avtor članka pravi, da v zadnjem času zlasti predsednik SPÖ Kreisky posebno poudarja svoj antikomunizem; pri tem opozarja, da je Kreisky pred nedavnim v imenu „zaščite zahodnih vrednot demokracije“ javno pozival k dejavnostim za spremembo družbene ureditve v komunističnih deželah, „čeprav je moral priznati, da niti nemškemu fašizmu ni uspelo odstraniti komunističnega reda“.

Posebno tehtno in povsem upravičeno pa je Ponomarev upravljanje: „ali je Kreisky iz poloma hitlerjevske pustolovščine napravil pravičen nauk in ali je tak neprikriti cinizem sploh dopusten predstavniku države, ki je sama bila žrtev Hitlerjevega fašizma?“

Tukaj gre dejansko za vprašanje, ki ga je v zvezi z razvojem politike kanclerja in predsednika SPÖ Kreiskega treba vedno spet zastavljati. Če pomislimo npr. na tako imenovano „afero Peter-Wiesenthal“, če pogledamo, kako daleč že spet oz. še vedno sega vpliv nekdanjih obremenjenih nacistov na javno življenje v Avstriji; če na drugi strani vidimo odnos do protifašističnega gibanja in žrtev fašizma — potem je res treba vprašati, kam vodi Avstrijo taka pot? Pa menda ne zaradi slepega antikomunizma zavestno v neofašizem?

RADIO — TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 11. 12.: 16.15 Kšarka — 17.50 Proučevanje potresov — 18.05 Obzornik — 18.25 Disneyev svet — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski znanjopolitični komentar — 20.00 V ritmu sambe — 21.10 In naenkrat tema — 22.40 Dnevnik — 23.00 625.

NEDELJA, 12. 12.: 8.30 Poročila — 8.35 Za nedeljsko dobro jutro — 9.05 625 — 9.45 Sališ v malem ritmu — 10.40 Otroška matineja — 11.25 Mazaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.15 Poročila — 12.20 Smuk za moške — Nedeljska popoldne — Morda vas zanima — 17.00 Drsanje za „Zlato pirueto“ — 18.15 Poročila — 18.25 Siva obala — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Epidemija — 20.55 Srečanje z Anno Identici — 21.30 Nauči ga loviti ribe — 22.00 Športni pregled — 22.35 Dnevnik.

PONEDELJEK, 13. 12.: 8.10 Šolska oddaja — 17.00 Zverinice iz Režije — 17.15 Ob Clyde — 17.45 Obzornik — 18.05 Prvih 365 dni v otrokovem življenju — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 Šola za obrekovanje — 21.50 Kulturne diagonale — 22.30 Dnevnik.

TOREK, 14. 12.: 8.00 Šolska oddaja — 17.10 Vrtec na obisku — 17.25 Debelinko — 17.50 Obzornik — 18.10 Ne prezrite — 18.40 TV trim test — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 21.25 Bližje in beda kurtizan — 22.25 Dnevnik.

Slovensko prosvetno društvo „Košuta“ Sele-Kot vabi na predstavitev barvnega filma

VRNITEV

ki bo v petek 10. decembra 1976 ob 19.30 uri v ljudski šoli Sele-Kot. Scenarij za film je napisal Janko Messner, posnela pa ga je TV Ljubljana.

V glavni vlogi nastopa naš rojak Marjan Sreenc.

Ljubitelji filmske umetnosti prisrčno vabljeni!

KONCERT ADVENTNIH IN BOŽIČNIH PESMI

■ v nedeljo 12. dec. 1976 ob 15. uri v farni cerkvi v Kapli ob Dravi

■ v nedeljo 12. dec. 1976 ob 19. uri v farni cerkvi v Selah

■ v nedeljo 19. dec. 1976 ob 15. uri v Draukriche v Spittalau ob Dravi

■ v nedeljo 19. dec. 1976 ob 18. uri v farni cerkvi na Pečnici.

Izvajajo: Pevski zbor Jakob Peletin-Gallus.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 11. 12.: 14.55 Ali ni življenje lepo? — 17.00 Ri-sati, slikati, oblikovati — 17.30 Orzowei — beli sin malega kralja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Dali, doli — 21.50 Šport — 22.10 Columbo — 23.25 Poročila.

NEDELJA, 12. 12.: 10.55 Smuk za moške — 15.30 Tschetan — indijanski mladenič — 17.00 Pravljica — 17.30 Biene Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Bus talentov — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Adventni pogovor — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Moje življenje — 21.30 Povratek v prihodnost — 22.00 Poročila in šport.

PONEDELJEK, 13. 12.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Nemščina — 10.00 Francoščina — 10.30 Tschetan — indijanski mladenič — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.50 Akcija v Manhattanu — 21.35 Poročila in šport.

TOREK, 14. 12.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Uvod v miselnost fizike — 10.00 Formalna logika — 10.30 Ali ni življenje lepo? — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Lisjak z zlatim uhanom — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Išče-

ŠPORTNI VESTNIK

NOGOMET

● **AVSTRIJSKA REPREZENTANCA ZMAGALA NA MALTI 1:0**

Avstrijska nogometna reprezentanca je v nedeljo na Gzira-štadionu v La Valetti na otoku Malti odigrala svojo prvo kvalifikacijsko tekmo za nastop na svetovnem prvenstvu leta 1978 v Argentini.

Že pred tekmo je bilo jasno, da za avstrijske nogometaše ne bo reprezentanca Malt najhujši nasprotnik, temveč igrišče samo. Teren je namreč ena sama puščava, sam pesek, zaradi vročine trd ko beton, nobene trave na celem igrišču.

Avstrijska reprezentanca se skoraj ves čas igre ni znašla prilagoditi okoliščinam, dejstvo, da morajo zmagati je ležalo kot težko breme na rame naših nogometašev. Predvsem napadalci se niso mogli znajti. V 57. minuti pa je Krankl od dunajskega Rapid-a po krasni podaji legionarja Hickersberger-ja zabil „zlati gol“. Kdor je po tem голу mislil, da bo naša reprezentanca nasula nasprotniku še več golov v mrežo, je bil bridko razočaran. Avstrijski napadalci so še naprej skušali prodreti le po sredi do malteškega gola, tu pa sta stala Darmanin in Holland kot neobhodni trdnjavi. Avstrijska reprezentanca je sicer radi boljše kondicije nadigrala domačine, ni pa znala izkoristiti nekaj lepих priložnosti za nadaljnje gole.

Ob koncu igre je bila razveseljena samo zmaga in obe točki. Da pa bo Avstrija mogla ukaniti reprezentanci NDR in Turčijo, se bo moralo še marsikaj spremeniti, sicer bodo avstrijski nogometaši spet samo ob TV-sprejemnikih mogli zasledovati igre svetovnega prvenstva. Vsekakor čaka na zveznega trenerja Senekowitscha še mnogo dela.

Malteška enajsterica je igrala močnejše kot so si mnogi predstavljali. Najboljši v njihovih vrstah so bili vratar

Mizzi, Darmanin, Vasallo ter v napadu Magro.

Od avstrijskih nogometašev sicer nobeden ni razočaral, najboljši vtis pa so naredili Koncilija, Persidis, Pezzy, Hickersberger, Hattenberger ter Krankl.

Debutant Schachner se je sicer zelo trudil, ni se pa mogel znajti na peščenem terenu. Kljub temu pa je najboljše levo krilo, ki ga ima Avstrija sedaj.

LESTVICA SKUPINE 3:

1. Turčija	2	1	1	0	5:1	3
2. Avstrija	1	1	0	0	1:0	2
3. NDR	1	0	1	0	1:1	1
4. Malta	2	0	0	2	0:5	0

SMUČARSKI TEČAJ SLOVENSKE FIZKULTURNE ZVEZE

Slovenska fizikturna zveza bo v semestralnih počitnicah (od 13. 2. do 19. 2. 1977) pripravila za prijatelje slovenskega športa enotedenski smučarski tečaj. Smučarski tečaj bo kakor prejšnji na 1500 m visokem Voglu nad Bohinjskim jezerom.

Tečajniki bodo stanovali v „Mladinskem domu“ v Bohinju, kjer bodo na razpolago dvo- in troposteljne sobe in bungalovi.

Polni penzion bo stal okoli ND 120.—, s 7-dnevno vozovnico (ND 350.—) pa se bo lahko uporabljal ves sistem žičnic na Voglu.

Ker se tečaj, ki je že 4. po vrsti vsako leto razveseli večjega števila udeležencev, naj se zainteresirani javijo čim prej, ker bodo upoštevani po vrstnem redu prijav.

Interesenti naj se prijavijo tako, da prenakazuje na konto številko Slovenske fizikturne zveze 2911 pri Posojilnici Celovec (4478.030) prijavnino šil. 400.—.

Prenakazni znesek se bo pri plačilu penziona seveda upošteval.

DAN ODPRTIH VRAT

na Strokovni šoli za ženske poklice v zavodu šolskih sester v Št. Jakobu v Rožu je dne 16. decembra 1976, od 9. do 11.30 in 14. do 16. ure. Starše in učence, ki se za šolo zanimajo, vabi vodstvo šole.

Komunistična zveza Avstrije predvaja za 32-letnico obstoja Ljudske republike Albanije barvni film

„ZADNJA ZIMA“

v petek 10. decembra 1976 ob 20. uri v Delavski zbornici (prvo nadstropje) v Celovcu. Vsebina filma prikazuje anti-fašistični boj Albancev proti nacističnim okupatorjem v zim 1943-44.

Lutkovna skupina Koroške dijaške zveze iz Celovca vabi na lutkovno igro

RDEČA KAPICA

● v nedeljo 12. decembra 1976 ob 10.30 uri v Št. Primožu pri Voglu. Prireditelj SPD „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni

● v nedeljo 12. decembra 1976 ob 14.30 uri v gospodinjstvi šoli v Št. Rupertu.

Prireditelj Prosvetno društvo v Velikovcu

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu prireja za 70-letnico obstoja društva prireditve s sledečim kulturnim sporedom:

■ Nedelja 12. decembra 1976 ob 14.30 uri v farni dvorani: Igra „Županova Micka“ in Mirkova abeceda — Otvoritev razstave slik Valentin Mišic, Valentina Kušej, Stanko Sadjak, Albert Krajcar, Helmut Blažej

■ Torek 14. decembra 1976 v farni dvorani. Otvoritev razstave mladinskih knjig. Govori pisatelj L. Suhadolčan

■ Sreda 15. decembra 1976 ob 19.30 uri v farni dvorani. Predavanje: „Reforma družinskega prava“, dr. Pavel Apovnik

■ Četrtek 16. decembra 1976 ob 19.30 uri na Blatu pri Rešu skioptično predavanje „Potovanje v Moskvo in Leningrad“. Kumer Mirko in Janez Pernat

■ Petek 17. decembra 1976 ob 19.30 uri na Bistrici pri Pratekarju „Potovanje v Moskvo in Leningrad“. Mirko Kumer in Janez Pernat

■ Sobota 18. decembra 1976 ob 15. uri v farni dvorani lutkovna predstava „Rdeča kapica“. Igra jo člani Koroške dijaške zveze. Ob 19.30 uri v farni dvorani

„Glasovi mladine“, mladinski večer — koncert, branje, slikanje, petje. Sodelujejo: Bellamis

■ Nedelja 19. decembra 1976 ob 9.30 uri v farni dvorani sv. maša za rajne in žive člane društva. Ob 15. uri slavnostno praznovanje 70-letnice s koncertom, na katerem sodelujejo: šmihelski pevski zbor „Korotan“, mešani pevski zbor „Podjuna“ in moški pevski zbor „Edinost“. O zgodovini društva govori Mirko Kumer. Kot zaključek je počastitev za služnih članov.